

NEPRIKLAUSOMA LIEITUVA

THE OLDEST AND BIGGEST LITHUANIAN
NEWSPAPER IN CANADA.

LE PLUS GROS ET PLUS VIEUX JOURNAL
LITHUANIEN AU CANADA.

SENIAUSIAS TAUTINIS DEMOKRATINES
MINTIES SAVAITRAŠTIS KANADOJE.

NR. 39 (1115) JUBILIEJINIAI - 50 Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir sustiprintos kovos už Lietuvos laisvę - METAI * 1968 M. SPALIO-OCTOBER 2 d. * XXVI METAI * LITHUANIE INDEPENDANTE * INDEPENDENT LITHUANIA * Postage paid at Lachine, P. Q.

Nelaiku ir netikėtai mirties atveju

The Honourable Daniel Francis Johnson

P.C., B.A., LL.B., Q.C.

QUEBEC'O PROVINCIJOS MINISTERIS PIRMININKAS.

KAS NAUJA KANADOJE

Š. m. rugsėjo mėn. 26 dienos rytą mirė Quebeco provincijos premjeras Daniel Johnson. Mirė staiga, ištiktas širdies smūgio, vos grįžęs po ilgų atostogų Bermudos salose. Tokiu būdu trys paskutiniai Union Nationale partijos premjerai mirė eidami pareigas: Maurice Duplessis, Paul Sauve ir dabar Daniel Johnson. Johnson 1966 metais laimėjęs rinkimus labai nedidele dauguma ir pakeitęs, pažymėtinų reformų įvedusį, liberalų partijos kabinetą, vadovaujamą Jean LeSage, pasirodė esąs vidurio kelio politikas, ieškojęs efektingo bendradar-

biavimo su federaline vyriausybe Ottawoje ir bandęs prilaikyti šoviniškes tendencijas savojoje provincijoje. Nors ligi šiol jo vyriausybė nėra nieko pažymėtino nuveikusi, pats Johnson buvo apsukrus ir sumanus politikas, sugebėjęs išnaudoti kiekvieną federalinės vyriausybės suklupimą ir spontaniškai kylančias jaunosios prancūzų kanadiečių aspiracijas. Jo mirtis yra neabejotinas nuostolis Quebecui, taip pat ir Kanadai, nes naujosios Kanados konstitucijos pasitarimai turės būti atidėti neribotam laikui. Jo pasekėju numatomas Jean Jacques Ber-

trand, dabartinis teisingumo ministras, kuris, kiek galima spėti, seks savo mirusio premjero pėdomis. Tačiau sakoma, kad Bertrand nenoris tose pareigose likti visam laikui, o kiti minimi kandidatai (Cardinal ir Tremblay) atrodo, jau atstovauja griežtai nacionalistinę liniją. Labai galimas dalykas, kad toks jų įvertinimas nėra labai tikslus, nes, sakysim, švietimo ministras Cardinal kol kas turėjo progos pasisakyti tik savo ministerijos tvarkomais reikalais. Švietimas gi, pagal dabartinę Kanados konstituciją, yra visiškai provincijų vidaus reikalas.

Jean-Jacques Bertrand Quebec'o prov. teisingumo ministras, kuris numatomas ministru pirmininku - vietoje mirusio D. F. Johnson.

IVYKIŲ APŽVALGA

Praeitą savaitę, nors ir nepasididėjęs, ir sukrečiančiais įvykiais, vis dėlto, bent keletais atvejais, gali turėti didelės reikšmės tolimam Vakarų pasaulio likimui. Štai, demokratų partijos kandidatas į JAV prezidento postą, Hubert H. Humphrey, visai netikėtai pareiškė, kad jo žodžiais tariant, "Jungtinės Amerikos Valstybės negali būti viso pasaulio policininku. To nenori nei Amerikos piliečiai, nei likusioji pasaulio dalis". Toks pareiškimas labai griežtai skirtingas ligšiolinei prezidento Johnsono vestai politikai. Atrodo, kad H. H. Humphrey po skandalingai praėjusios demokratų konvencijos Čikagoje, nutarė pataikauti tiems amerikiečių sluoksniams, kurie yra pasiryžę, bet kokia kaina, pasitraukti iš Vietnamo. Tai yra vadinamoji "naujoji kairė", sąjūdis pritraukęs didelę dalį Amerikos akademikų ir, be abejo, triukšmingą, nors ir nelabai gausią, jaunimo dalį. Ar tai padės H. H. Humphrey laimėti prezidentinius rinkimus, tenka labai abejojti, nes, bent šiuo metu, atrodo, kad Richard Nixon yra daug rimtesnis kandidatas. Netolima ateitis tokias spėliojimus arba patvirtins, arba juos atmes.

GEORGE W. BALL, Jungtinių Amerikos Valstybių ambasadorius Jungtinėse Tautose, pasitraukė iš savo pareigų ir tapo H. H. Humphrey užsienio politikos pagrindiniu pa-

George W. Ball

tarėju. Jis buvo žinomas taikos politikos Vietnamo šalininkas. Taigi po penkių mėnesių JAV yra vėl priverstos ieškoti kito asmens labai atsakingam ir svarbiu darbu. Jo postą užima buvęs "Washington Post" vyriausias redaktorius James Russell Wiggins. Jis yra artimas prezidento Johnsono draugas ir savo vedamųjųose palaikė ligšiolinę oficialią Washingtono politiką.

U THANT

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius U Thant, kuris lig šiol nepasididėjęs jokiais diplo-

James Russell Wiggins

matiniais nei politiniais gabumais, ir vėl kritikuojama didžiuliais jėgais, keistai ir nesuprantamai sujungdamas ir Čekoslovakijos ir Vietnamo įvykius. Tarp visų jo nepasisekusių planų jis siūlo dar vieną keturių didžiųjų užsienio ministerių konferenciją, kuri turėtų, jo nuomone, įvykti Jungtinių Tautų sesijos metu. Atrodo, kad jis ligi šiol nėra pajėgęs suprasti (o gal nenorėjęs suprasti), kad sovietų žygiai Europoje tėra apgalvoti vykdoma komunizmo, seniai numatyta, pasaulio paver-gimo idėja. Tai labai vaizdžiai patvirtina komunistų oficiozo Pravdos straipsnis, kuriame tūlas S. Kovalevas aiškina, kad "komunistiniai kraštai gali pasirinkti savo ateities kelią, bet negali atsiskirti nuo Maskvos". Ciniškai skamba ir kitas jo teigimas, kad "komunistiniai kraštai yra nepriklausomi, bet jų nepriklausomybės pagrindą turi likti darbo klasė, o ne kokia abstrakti nepriklausomybė". Tai, be abe-

jo reiškia, jog sovietinė nepriklausomybė tėra žodinis melas, pridengiantis paprastų paprasčiausią vergiją. Tokiu tai grubiu būdu Maskva bando kaip nors nusiplauti sukruvintą ranką Čekoslovakijoje. Vargu tačiau kad net ir naiviausi internacionalo ir sovietinės tautos trimituotojai Vakaruose tokiom begėdiškom frazėm patikės.

ANTÓNIO SALAZAR

Po 36 metų tėviškos diktatūros, Portugalijos ministras pirmininkas Salazar, kuris šiuo metu guli be sąmonės ligoninėje, buvo priverstas valdžią perduoti savo šalininko Marcello Caetano rankas. Tarptautinių įvykių stebėtojai mano, kad vidutinė Portugalijos politika iš esmės nepasikeis. Nepasikeis nei jos užsienio politika. Marcello Caetano buvo žinomas, kaip Salazaras dešinioji ranka, savo metu kietai ir griežtai valdęs Lisabonos universitetą.

Generolas De Gaulle, pastaraisiais metais nuolat dažniau rodąs politinio sukalkėjimo ženklų, buvo be galo šaltai ir net priešiška sutiktas Vakarų Vokietijoje. Jo vizito metu vokiečių užsienio reikalų ministras Brandt

visai atvirai išpėjo De Gaulle, kad "jeigu Prancūzija nesiliaus blokavusi Britanijos priėmimą Bendrojo Europos rinkon, Vokietija bus priversta pasirašyti sutartis su paskiromis Europos valstybėmis". Brandt pasisakė, kad Vokietija nebemano daugiau toleruoti De Gaulle neapykantos Didžiąjai Britanijai ir imsis viena iniciatyvos apjungti visas Europos valstybes, kartu su Anglija, į bendrą ekonominę vienetą. Vakarų Vokietija taip pat žiūri su baime į dabartinius sovietų žygius Čekoslovakijoje, nes jie tiesiogiai grąšina ir Vokietijai ir visai Europai. Vakarų Vokietija norėtų išgirsti aiškų pasisakymą, kad bet kokios tolimesnės sovietinės agresijos atveju Europoje, ypač prieš Vakarų Vokietiją, NATO ginklu ginti laisvąją Europą. Tuo tarpu De Gaulle nuolatini nesamos Prancūzijos didybės išskėlimais ir kišimais į kitų tautų reikalus (konkrečiai, Quebeco provincijos ir Kanados vidaus reikalus) rodo, kad Prancūzija pasidarė labai abejotinos vertės partneris laisvosios Europos gynyboje.

Dabartinės Čekoslovakijos vyriausybės išpriverstai pareigūnai vis dar tebeplanuoja vykti Maskvon ir reikalauti, sovietų okupaciniams daliniams pasitraukti iš jų šalies. Minimi Aleksandras Dubček, tautinės tarybos pirmininkas Josef Smrkovsky, prezidentas L. Svoboda, vidaus reikalų ministras Jan Pelnar ir jo pavaduotojas František Vasek. Kad toks žygis

Pierre Elliot Trudeau, vienas pačių populiariausių Kanados ministerių pirmininkų, gana lėtai ir miglotai pradėjęs savo pirmuosius žingsnius, ima vis labiau ir efektingiau reikštis kaip atsargus ir gerokai konservatyvus valstybininkas. Jo pasisakymai apie parlamentą, De Gaulle, Kiniją, NATO ir naująją konsti-

duotų teigiamų rezultatų, sunku patikėti, o tačiau negalima nepaminti šių vyrų drąsos ir tikro patriotizmo. Jų dėka Čekoslovakijos pavergimas atidengė dar kartą sovietinės "brolijos" veidmainiškumą ir kartu priminė Vakarų pasauliui, kad Praha tėra viena dalelytė ilgos ir baisios komunistinio teroro dramos.

Couve de Murville, Prancūzijos min. pirmininkas yra atvykęs į Kanadą - Quebec'ą, min. pirm. Daniel Johnson laidotuve. Šia proga jau turėjo susitikimą su Kanados min. pirm. P. E. Trudeau, aktyvaudoje nesenai įvykusių politinių nesuipratimų išsiaiškinimui.

o Per Pragos radio stotį Gustav Husak paneigė pasklidusias žinias, kad dabartinis Čekoslovakijos min. pirm. ir kom. partijos lyderis Alexander Dubček bus pakeistas juo pats - G. Husak.

o Si trečiadienį galutinai paaiskės kas bus Quebec'o min. pirmininkas ir National Union partijos lyderis.

tuciją rodo, kad Trudeau netik labai gerai žino ko siekia, bet taip pat sugeba savidėjas konkrečiai įgyvendinti. Jo ankstyvėnysis nerūpestingumas ir gal net šiek tiek neatsakingo žmogaus įvaizdis pamažu ima kristalizuoti į kietarankio ir įžvalgaus politikos portretą. Labai gali būti, kad laikraštininkai, taip šiltai priėmę ir aptarę naująjį ministerių pirmininką, buvo visais atžvilgiais teisūs.

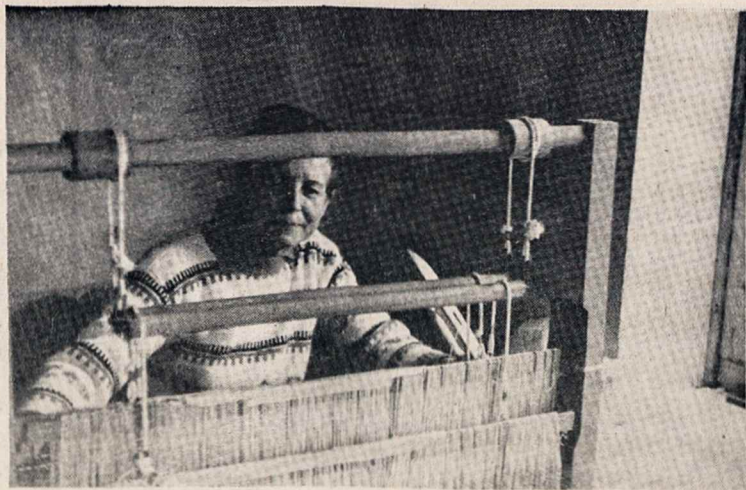
LIETUVIŲ PROFESORIŲ DRAUGIJOS

Amerikoje spaudai ruošiamai Lietuvos (vėliau Vytauto Didžiojo, gi I-sios rusų komunistų invazijos - okupacijos praminto Kauno, o prie nacių vėl Vytauto Didžiojo) universiteto monografijai (1922. II. 16 - 1944. VII. 16) iki šiol suaukojo kolegos inžinieriai tiek dolerių: E. Manomaitis - 10, V. Vintortas - 13, J. Sakalas - 5, S. Švedas - 10, R. Šiaudikis - 5, K. Bertulis - 5, D. Adomaitis (1966. IX. 12) - 10. Kol kas - 58 dol. Ačiū už pradžią. Spėjau, kad vien trim techniškiems fakultetams (Technikos, Statybos ir Technologijos) reikės sukelti bent 3 000. Todėl laukiau daugiau aukų. Paskubėkite, kas dar nėra atsuntęs žinių - medžiagos apie Technikos ir Statybos fak-tus. Ypatingai stinga faktų apie įgijusius inž. diplomus 1944 m. (gynybos datos, diplomantų pavardės, pavadės, dipl. projektų temos ar įgyta specialybė). Adresuokite - St. Dirmantas, 6616 S. Washtenaw, Chicago 606 29. Apie Technologijos f-tą medžiagą baigia rinkti kol. A. Damušis. Galite siųsti ir per mane.

Vytautas A. Jonynas

DAILININKŲ PP. TAMOŠAIČIŲ PAGERBIMAS

(Vienos, neužmiršamos išvykos įspūdžiai)

Dailininkė Anast. Tamošaitienė gėrasi savo meno audinių staklėse darbo metu.

Vis sudėtingiau darosi išreikšti pagarbą ir padėką visuomenininkams, kurių dėka išsivijęs gyvenimas neužako apmūsųjose mairuose. Medaliai, garbės ordinar dalyjami skautų stovyklose, simboliniai pagerbimai randa vietos kongresuose bei seimuose. Visa tai, galbūt, ir tinkama priemonė. Tačiau nespondantiška, neatstojanti draugiško rankos paspaudimo, nepomastiško Ačiū.

Kaip tik tokio kuklaus žesto ieškojo montrealiečių grupė, prisiminusi pp. Tamošaičius-darbščius lietuvių nusikėlusius andai akmeningon Ontario ("a place to stand, a place to grow") vienok nenutraukusius ryšio su sena kolonija, ir reguliariai apsilankančius Montrealyje kiekvieno reikšmingesnio įvykio proga.

Pačią mintį juos pagerbti iškėlė p. Irena Lukševičienė, prisiminusi "Neprikl. Lietuvoj" naujakūrystės laikus, kada Tamošaičiai buvo įpilietinė YMC'ojo savo studiją. Rodosi būtų galėjusios jos mokinės sudaryti tą margą būrį, suskridusį 20-ties metų studijos proga, jei ne nelemtoji suorganizavimo problema.

Galėjo tai išvirsti ir plačiau, viešu, tradiciniu mišėjimu, su šokiais, prkalbom ir šiaip kalbelėm, jei ne ta organizuotumo stoka, kurią paprastai konstatuojam.

Kiekvienai atveju, būrys nekantrių, niekieno neigaliotų piliečių, nusprendė pasielgti savaip, ir štai skaistų rugsėjo 21 d. rytmetį Tamošaičių sodybonėme sukti, kryptuodamos nuo važmos, automašinos išdidžiais "la belle province" ženklais. Bematant iš jų pasipylė kiemelin, meškerykočiais, šautuvėliais nešini vaikai, išsikėlė, puredamos garbanas, orios lietuviškos moterys. Neišsidavė šeimninkai, ar tai jiems staigmena, bet kai išėjo iš stobos žilagalvis jaunuolis Tamošaitis (vis tuo pačiu storu vilnoniu megstiniu, kuris jam kaip Mao Tse Tungui - tunika), jis nebesuspėjo, nei sveikintis, nei aiškinti svečiam prie sodybos išstatytų skulptūrų genealogijos.

Tuo nepaprastai toji Tamošaičių sodyba (toji "atsarginė Lietuva" kaip vėliau neradė žodžio aiškinti prie stalo svečių atstovai), kad ji kaskart vis tokia pati ir kaskart vis trupučiuką kitokia. Pasi-

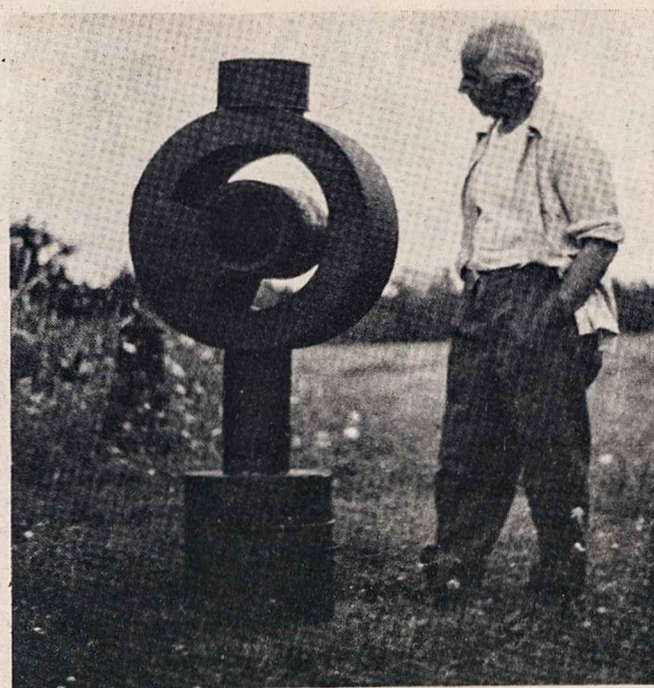
keitusi, papilnėjusi. Šiuokart "abstrakčiomis skulptūromis" - asembližais. Kartais naiviais, kartais išradingais, bet visada kalbančiais apie jų autorius norą išsakyti grožį esamų paprastų daiktų, kasdienybės reikmenų, kalba. Juodai neapleptos dumtraukių dalys, pavargę bidonėliai, liepens netekusi keptuvė, lempų stovai, krumpliaraičiai, visoks laužas, tampa Tamošaičio rano kose imantrių formų stovykomis, patraukiančiom pakeleivųjų dėmesį. Savotiškai šis "Skanseno muziejus" parengia svečių žengt šeimninkų buveinė bei studijon, kur ji pasitinka vartų gėlynai.

Nesiskirti Tamošaičių sodyba nuo kitų ūkių, išsiriaviusių palei kelią, jei ne menės vidus, kur viskas taip sava ir lietuviška. Pradedant Tamošaitienės gobelenais, tautiniais raštais, Tamošaičio vitražinėmis fresko-

mis, tautodailės stilių sukurtą "archaika", baigiant smūtkeliais, kupreliais, knygomis, reprodukcijų leidiniais - viskas kvepia gimta žeme.

"Aš pirmą užlėksiu, šauksiu. Saugot žmones, saugot stogus Lietuvos - pasaulis laukia - Didelės, keistos, senoviškos

rašo kažkur jaunas, gabus poetas Sigita Geda. Štai pati didelė, keista, senoviška Lietuva ir pasitinka lankytoją Tamošaičių priemenį. Argi gali būti kitaip? Ar nebuvo Antanas ir Anastazija Tamošaičiai tais pirmais šaukliais, išlėkusi saugot mūsų pastogių lobį. Visa Tamošaičių kūryba (jau net banalia kartoti) yra pastanga išskaityti drobių raštus, spalvų sąskambius, kraičio skrynių piešinius ir kalto geležį tą "burtazodį tautos".

Dailininkas Ant. Tamošaitis gėrasi savo meno "Objektu X".

Dailininkas Antanas Tamošaitis savo studijoje prie Kingstono, Ont., šalia produktingo darbo tapyboje, "atsigaivinimui" renka geležies laužą, nebenaudojamas mašinų dalis ir pan. Iš kurių sustato idomius objektus - skulptūras. Jų pilnas kiemas nuotaikiai domino šios vasaros atostogautojus pas vaišinguosius Tamošaičius. ab.

"Matai", sakys man Tamošaitis, "man priekaištauju, kad mano drobių spalvos niūros, tamsios. O, štai va, prijuostė poros šimtų metų senumo. Matai koks duslumas".

Iš tiesų, tamsžaliam dugne į mane žvelgia levažandžių (tulpių) siluetai: liepų medaus geltonis, vaikus Vievio - Vilniaus ežerų žalias, "Afrikos žibuoklių" violetas. Bet bendras įspūdis tamsus.

Mes dabar vaikstome "galerijos" (kažkada ten būta sūrinės, dabar - Tamošaičių studijos antrojo aukšto) linguojančia asla. Moterys užsigaišo Tamošaitienės dominijoj -

seklyčioj, kur staklės, kaišytiniai sijonai, kur mirga įstrižinių kryžmos - projektai būsimiems gobelenams.

P. Tamošaitienė, atrod, perjungusi bėgius. Spalvos prigesintos. Nėra to linksmo triukšmingumo, kaip kad ankstyvesniuose darbuose. Kada rodos taip ir regi laimingą vaikų spūstį, sprunkant iš mokyklos. Dabar - cinišų žydėjimas, pasteliai. Gobelene tai išsispręs kitaip, bet aiškiai regima pastanga tapybines konstrukcijas kažkam pajungti; racionalizuoti.

Tik, Viešpatie, koks darbštumas, koks atkaklus ieškojimas to vieno,

nepakartojamo akordo! Tylus, kantrus ieškojimas. Tamošaitienė nelinkus klausiti ar patinka? Ir pagalvoji, turbūt gerai, kad neklausia. Vargė tu mano, kažin ar būtumė turėję žaviuosius ausinius, jei taip audėjėlės būtų paisyusios vyrų nuomonės.

Tamošaitis kitoks. Jis gainioja žiūrovą nuo drobės prie drobės, rodo paveikslų eskizus, aiškina techniką, kompoziciją, figūratyvinę užuominas. Kaip dera vyrui, jo aukšte mažiau tvarkos. Žiū kompozicijos kvadratą kerta pusiau užstodamas, pailgas keturkampis. Užtat kaip smagu atkėlus, ar pakėlus nuo grindų pavirtusį eskizą, išvyst juose dar vieną naują sprendimą, naujo ieškojimo elementus. Šalia senų, gerų pažįstamų, įspilietinusių, vadinamojo "naujojo Tamošaičio stiliaus" darbų.

Lauke svaiginanti, elegiška rudens saulė. Jau vis erzliau trainiojamas vaikais, nesulaukdamis, kada brauksim prie upės. O svečiai neišprašomi iš galerijos. Jie kalbasi su paveikslais, gobelenais, rietimais. Teisingiau, jie klausosi jų kalbos. Apie žmogaus vienetą, lietuvių rudenis, žemės ilgėsi. Ir jų žodis tikras.

Pagalaušitai mes prie upės, žemoj verandoj. Kažkada ji pasimatė tikra Krėvos pilim. Dabar daug Nukelta 6 psl.

STASYS GERVLAS

TRYŠ NUPLĖSTOS KAUKĖS

(N. Lietuvos slaptosios policijos detektyvo pergyvenimai Vilniuje ir Vilniaus krašte 1939 - 1944 metais).

Po šio matyto vaizdo, ilgai nelaukęs aš išėjau iš prieteliaus buto savo keliais, o prietelius B. taip pat dingio iš Vilniaus, kad aš jo daugiau nemačiau. Koks jo likimas vokiečiams okupavus Lietuvą, man irgi nežinomas.

Praėjus keliems mėnesiams, 1941 m. birželio mėn. baigiantis, vokiečių kariuomenei okupavus Vilnių, tikrinau tą namą rūšį, kur matėme čekistų sumetamus žmonių lavonus. Tai buvo didelio 4-rių butų namo rūšys, pervertas į dvi dalis. Vienoje dalyje buvo didelė krosnis namui šildyti, o antroje dalyje - anglių sandėlis krosniai kurenti. Anglių sandėlis ir buvo po tuo langu, kur mes matėme šurpią sceną.

Komunistinio režimo čekistai, vietinių komunistų bei provokatorių įskųstas žmones, tardydavo daugiausia naktimis, naudodami žiauriausias priemones iki užmušimo. Kiti suimtieji tardomi, neišlaikydami paniekos ir kančių, nusižudydavo patys čekistų centrinės įstaigos rūsyje, kalėjimo vienetuose, kuriose suimtuosius laikydavo. Tardant, užmuštus arba mirusius, labai slėpdavo ne tik nuo pašalinių žmonių, bet ir nuo savų kareivių bei kitų žemesnio rango čekistų.

Vieną kartą sausio mėn. pabaigoje, einu Pylimo gatve ir prie vieno skersgatvio susistabdo

mane du vidutinio ūgio vyrukai, kurių vienas buvo apie 20 m. amžiaus, o antras apie 35. Sulaikiusi mane klausia paso, atsakau, kad namuose - išėjau tik labai trumpam laikui. Nors tai buvo apie 8 val. vakaro ir mažai apšviestoje vietoje, vienas iš jų priėjęs arčiau, pažiūrėjęs manį akis, sako: "Tai eisim į komisariatą. Tą ištarę, apžiūrėjo mano kišenes ir pasilenkę tikrina ilgų batų auuluose. Tuo pat momentu aš jam daviau stiprų smūgį dešinės kojos keliu į nosį taip, kad čekistas išvirto ant šalygatvio. Gi keldamas dešinės kojos keliu, suduoti mane kračiams čekistui, tuo pat momentu mostelėjau kaire ranka šalia manęs stovinčiam jaunam čekistui per veidą ir, gerai sudavęs, nes rankomis griežėsi už veido, pats visų greitu metu pabėgė į šalutinę gatvę pasislėpiau. Šiedu civiliai apsirengę čekistai buvo lietuviai arba Lietuvos rusai be patyrimo ir padarė klaidą, kurią mikliai išnaudojau ir išsigelbėjau. Po šio įvykio, daugiau prisilaikydavau kaimuose ir viensėdžiose.

Šeima su dviem mažais gyveno Vilnių ir retkarčiais per patikimus asmenis pristatydavau papildomo maisto ir palaikydavau ryšį su žmona, iš kurios gaudavau kai kurių naujovių ir aš ją painformuodavau kai kuriais reikalais. Tuo labiau

buvo geras ryšis su likusiais draugais Vilniuje per gerą lietuvių buv. valdininką R., kuri gyveno mūsų bute ir turėjo plačias pažintis su įvairiais žmonėmis. Buvo gerai žinoma, kaip čekistai be pasigailėjimų senų ir vaikų, visoje Lietuvoje įskaitant ir Vilnių, suimtus nekaltes žmones, suvarytus į gyvulinis vagonus, laikydavo po kelias dienas su stipria sargyba, neduodami ir vandens atsigeriti.

Grįžtu šiek tiek atgal. Dar tarnaujant krim. policijos tarnyboj, maždaug už dviejų savaitių komunistams okupavus Lietuvą, vieną kartą pietų laikui, būnant man sekijos raštinėje, ateina apšepęs lenkiukas su terba ir kai kuriais įrankiais ir sako noris patikrinti telefono aparatą, kuris netiksliai veikia. Aš grįžęs iš miesto ir nežinodamas telefono veikimo, pamaniau, kad tikrai sugedęs ir nekreipiau dėmesio į "telefonistą", ką jisai daro su telefono aparatu. "Telefonistas" pasikrapštes prie telefono, po 20 minučių išėjo iš įstaigos, o aš tuo jaut tikrinu tą patį telefoną aparatą ir randu idėta viduje kokį tai daiktėlį, labai panašų į kombinuotą sagą. Labai atsargiai pritvirtinud angtelį ir, už valandos atėjusiam savo vyresniam, parodau ir pasakau, kad buvęs "telefonistas" taisė telefoną ir paliko tą įtariamą aparatą dalelę. Tuomet mums paaiškėjo "telefonisto" tikslas - įstačius mikrofoną čekistų centre, klausytis mūsų pasikalbėjimų. Antrą mikrofoną radome Vilniaus muitinės viršininko S. kabineto telefone.

Nepaprastai liūdnai ir skaudžiai teko pergyventi

vaizdus Vilniaus mieste, komunistų suorganizuotą "džiaugsmo ir padėkos" demonstracijų metu. Vietiniams komunistams reikėjo organizuoti tas begėdiškas eisenas, kurias jie išpūsdami, aprašydavo savo spaudoje, o Maskvos laikraščiai ir radio taip pat pakartotinai skelbė, neva liaudies šauksmą, "apvalyti" okupuotą kraštą nuo buržuazinių fašistų ir pan. Tad tuo sudarė neva ir pagrindą arba pasiteisinimą vykdančioms komunistų ir čekistų suplanuotą terorą prieš lietuvių tautą.

Kaip anksčiau minėjau, gyvendamas toliau nuo Vilniaus, 1941 m. birželio mėn. 16 d., apie vidurdienį, buvau su savo draugu prie vieno ežero, kur mus susirado vienas jaunas berniokas, sakydamas, kad aš tučtuojau eičiau į kaimą, nes iš Vilniaus atvyko keistai atrodanti moteris, kuri būtinai nori su manimi pasimatyti. 6-šių kilometrų kelionė neilgai užėmė laiko ateiti į numatytą vietą. Atėjęs į viensėdžio sodybą, randu išėjo iš įstaigos, o aš tuo jaut tikrinu tą patį telefoną aparatą ir randu idėta viduje kokį tai daiktėlį, labai panašų į kombinuotą sagą. Labai atsargiai pritvirtinud angtelį ir, už valandos atėjusiam savo vyresniam, parodau ir pasakau, kad buvęs "telefonistas" taisė telefoną ir paliko tą įtariamą aparatą dalelę. Tuomet mums paaiškėjo "telefonisto" tikslas - įstačius mikrofoną čekistų centre, klausytis mūsų pasikalbėjimų.

Pamatęs žmoną, pirmoje eilėje paklausiau, kur yra 2 ir 4 metų amžiaus vaikai, kurie buvo prie motinos - žmonos? Žmona atsako, kad tikrai nežinanti, bet mananti -

juos globoja mūsų bute gyvenanti moteris R., arba prižiūrės kaimynės - kitos moterys, kurios dar galbūt čekistų nebus išvežtos į tolimą Sibirą. Tą pat dieną pasiunčiau į Vilnių patikimą moterį, kad mūsų vaikus, jeigu ras sename bute ar pas kaimynus, tuojau atgabentų į tą vietą, kur mes esame. Sekančios dienos rytą vaikai buvo pristatyti į saugią vietą - mums.

Visai mūsų šeimai būnant saugioje vietoje, apsiraminusi ir pailsėjusi žmona papasakojo, kaip čekistai norėję išvežti mūsų šeimą sunaikinimui.

1941 metų birželio mėn. 17 d. 3 val. ryto žmoną prikėlė iš miego stiprus ir duris bildesys. Pažiūrėjusi per langus ir pamčius aplink namą kareivius su durtuvais ant šautuvų, suprato padėtį bei išeities ir atidarė duris. Įeina čekistų karininkas su dviem ginkluotais kareiviais, kurie apžiūri visus kambarius ir užima sargybą vietas atskiruose kambariuose. Karininkas, vyr. leit. laipsnyje, klausinėjo, kur aš esu. Patyręs, kad manęs nėra, įsakė žmonai skubiai pakuoti daiktus išvažiavimui, o pats pasišaukęs pas mus gyvenusią moterį, kuri gerai skaitė ir kalbėjo rusiškai, pradėjo daryti smulkia buto krautą. Rastus popierius ir net receptus, duodamas minimai moteriai, liepdavo paaiškinti rusiškai. Paimtas nuotraukas, kurių buvo nemažai, taip pat turėjo paaiškinti, ypač grupinę nuotrauką; kada ir kokiomis progomis padarytos nuotraukos ir turėjo pasakyti esamų žmonių pavardes, kur ir ką jie dirbo ir pan. Nelabai jam

pasisekė gauti tikrų žinių, bet visus albumus ir kitas nuotraukas paėmė su savimi.

Šiai mūsų šeimos drama vykstant, žmona ir kitos moterys dėjo daiktus į čemodanus, maišus ir net surišdamos antklode, dėjo į prie durų stovėjusį sunkvežimį. Žmona verkė, netikėtai užpulta čekistų tuo labiau, kad jai reikia išvažiuoti su dviem mažais vaikais be vyro ir kitų vaikų. Baisią šeimos tragediją pastebėjusios dvi kaimynės moterys ir ponis R. bandė įkalbėti čekistą karininką, nors laikinai palikti žmoną su vaikais ramybėje, kol parvažiuos vyras. Pradžioje čekistas griežtai priešinosi pašalinių moterų prašymui ir visus daiktus jau sunėgęs į sunkvežimį, grįžo į kambarius, ragino skubiai apsirengti ir apginti vaikus, nes už pusę valandos turėsią išvažiuoti. Tai buvo paskutinis baisus momentas ir žmona, staugusiusi, krito be sąmonės ant grindų. Tame pat kieme gyvenančių moterų įkalbėtas, ir pats čekistas, pamatęs žmoną rimtai susirgusią, vaikų verksmą ir t. t., šiek tiek atkreipė dėmesį - susilaukė nuo išvežimo ir kažkur dingo pats vienas. Žmonės matė, kaip jisai nuėjo į milicijos komisariatą. Vėliau paaiškėjo, kad kalbėjosi telefonu, nes už 5 minučių grįžęs į mūsų butą, liepęs kareiviams sunėsti iš sunkvežimio visus daiktus vėl į butą ir vienai žydų tautybės moteriai pasakęs, kad ši kartą žmoną su vaikais paliekas ir vėliau paimsiąs visą šeimą ten, kur, kaip čekistai ir komunistai sako - baltosios meškos gyvena. Bet, kaip jau

žinoma, neilgai teko anais metais čekistams ir komunistams lietuvių terorizuoti ir lėtai mirčiai įtolimo Sibiro tuštumas vežioti.

Apygyvendinę visą šeimą saugioje vietoje, pats išvažiavau į vieną miestelį, arti Vilniaus ir, apsisistojęs pas ištikimus žmones, tuojau pasiuntėme porą asmenų į Vilnių gauti daugiau žinių iš asmenų, su kuriais turėjo būti atnaujintas ryšis iki paskutinės minutės arba iki paskutinio asmens, likusio gyvo ar nesuimto.

Birželio mėn. 20 d. po vakary, grįžę iš Vilniaus ryšininkai pasakė naujas žinias ir padavė vieną lapą seno laikraščio, iš kurio sužinojau (skubus šifras), ką ir kur turime daryti toliau, nes karas tarp Vokietijos ir Rusijos artinasi gal dienomis, o gal ir valandomis. Tokia žinia gavęs, negi sėdėsi prie pat Vilniaus - daug reikalų ir šis tas reikia padaryti neatidėliojant gana tolokai nuo Vilniaus.

Birželio mėn. 21 d. po vakary, atsirandu netoli Merkinės-Perlojos aerodromo, kuriame bolševikai buvo sukoncentravę didesnę skaičių mašinų, daug kariškos medžiagos ir degalų. Bet bolševikai, ruošdami tam rajone įsitvirtinimus, plačiai po kalmus ir miškus patruliavo su šunimis, kas buvo nesaugu. Persikėliau. Sustojau arti Varenos, vieno žinomo ūkininko pastogėje, iš kur gerai matomas nuo aerodromo atelnantis plentas ir už kelių kilometrų - aerodromo padangė. Niekto ypatingo - viskas ramu ir tyki naktis; be jokių naujienų iki sekančio vėlaus vakaro.

Daugiau bus.

KULTŪRINĖ KRONIKA

Geriausioji jo opera — „Mindaugas“

Prieš penkiasdešimt metų Lvoje mirė žinomas kompozitorius, Stanislovo Moniuškos mokinių Henrikas Jareckis (1846—1918). Kaip ir jo mokytojas, jis ne kartą kūrė rinkosi lietuvišką tematiką.

Baigęs Varšuvos Muzikos institutą, H. Jareckis dirbo Poznanės teatre kapelmeisteriu. 1873 m. buvo pakviestas į Lvoją operos orkestro dirigentu. Čia jis praleido 27-erius metus, daug pasidarė, ugdėdamas Lvojos muzikinę kultūrą, rašydamas originalius kūrinius. Jis sėkmingai pasireiškė beveik visose kompozicijos srityse, tačiau žymiausia ir geriausia H. Jareckio kūrybos dalis sudaro operos ir operetės, kurių premjeros dažniausiai įvykdavo Lvojos teatre. Tai — operos „Mazepa“ (1876 m.), „Mindaugas“ (1880 m.), „Jadvyga“ (1886 m.), „Barbora Radvilaitė“ (1893 m.), operetė „Nakvynė Apeninuose“ (1876 m.), A. Mickievičiaus dramatinė baladė „Tėvo sugrįžimas“ (1897 m.). Keletas kitų H. Jareckio operų liko rankraščiuose.

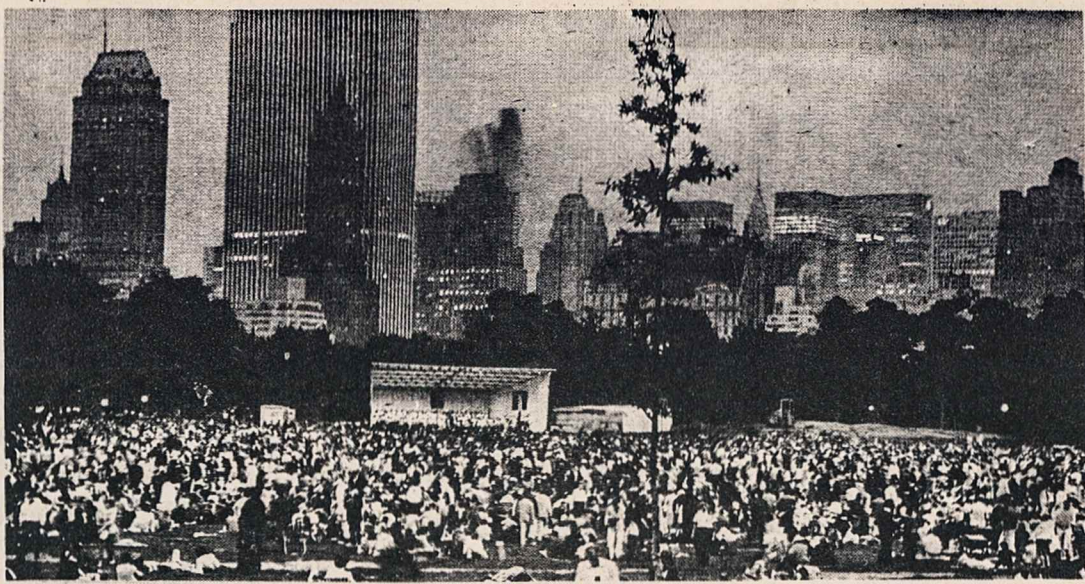
Nors ir labai emocingi, meistriskai orkestruoti H. Jareckio

kūriniai, tačiau, jam gyvam esant, jie nebuvo labai populiarūs. Kompozitoriui visiškai nepelnytai priekaištauta, kad jo kūryboje nėra išorinio spindesio, stinga efektingų melodijų. To meto Lvojos publika žavėjosi italų operomis, lengvai įsimenamomis paviršutiniškomis melodijomis.

Nepakankamai įvertinta ir geriausia H. Jareckio opera „Mindaugas“ (autorius libretas pagal J. Slovackį). Tuo tarpu tai labai vertingas, originalus kūrinys, parašytas muzikinės dramos principais, kupinas rečitatyvinio pobūdžio melodijų, drąsių harmoninių sąskambių. Operos partitūroje gausiai panaudota polifonija ir tiems laikams naujos instrumentacijos priemonės.

Lvojos scenoje „Mindaugas“ išsilaikė neilgai. Tik vėliau, pralinksus daugiau kaip pusei šimtmečio (1935 m.), kompozitoriaus sūnau Tado Jareckio (taip pat kompozitoriaus) iniciatyva, šis kūrinys buvo antrą kartą pastatytas Stanislovo operos teatre. Ši kartą „Mindaugas“ susilaukė didelio ir pelnyto pasisekimo.

VYTALUTAS JURKSTAS

Metropolitan opera šią vasarą specialiai kilnojamoje scenoje New Yorko parkuose davė 14 operos koncertų. Carmen operoje dainavo ir Metropolitan operos solistė, mėsų tautietė Liliya Sukytė. V. Maželio nuotrauka

PLATEJA MUSŲ SPAUDOS

AKIRAČIAI

Naujausias išeivių spaudos kūdikis Akiračiai, pavadintas „atviro žodžio“ mėnraščiu, esamos spaudos buvo sutiktas įėjimu ir ne isterišku pasipiktinimu, tai bent nejaukiai.

Vieni, ne juokais, leidėjus beveik komunistais arba jų prigautais žioplais išvadino, kaip kad Naujienos sakė-raudonėji juos ant „huko“ pagavę. Kiti dievojasi jog būtų patys spausdinę beveik visus Akiračių straipsnius. Dar kitiems čia nieko naujo ir tik pakaitalas kitam liberalų žurnalui, lyg mėnraštis ir žurnalas būtų tolygus. O Vienybės Vyt.Širvydas visai nesusigaudė kur skambina varpais, tarmas: kam reikėję-geriau būtų buvę pačioje Vienybėje priedu eiti, nors kitas, matyt irgi iš redaktorių, naujagimių jau vadina „aiškių nacionalistų laikraščiu“. (Galėjo geriau, terminus vienodinant, sakyti „nacionalinių revizionistų“).

Tai vis grynai nesuipratimai, o gal ir nesuipratimas dalykų. Reiktų sutikti, kad dauguma jau dviejų numerių rašinių, bent teoretiškai, galėjo būti patalpinti esamoje spaudoje-ne radikaliai giti akiratininkai. Betgi čia prisimena „nuosmėlio“ manifesto laikai, kada ji pasirašiusiems tuometinis šeštadieninio Draugo redaktorius išsiuntinėjo kvietimus bendradarbiauti patiem, jeigu nepatinka kaip kiti kultūrinai. Mažai kas teatsirado, nes argi lietina energija, kai ji neutralizuojama šalia dedamomis išmintimis. Matome kaip tuo atžvilgiu pasikeitė reikalai redaktoriauti mūsų žmogui su kita nuotaika. Taigi, skystis, kad nesidedama kartu, nėra visiškai teisinga. Beto irgi teisybė, kad daugelis dabartinė akiratininkų raštų nuėjo redakcijų palatėn. Ojeigu ir dėjo, tai

sunevisiškai patraukliais prierasais. Gi su redaktorium, kaip ir su kunigu per pamokslą bažnyčioje, nesiginčysi.

Nederėtų tad užsigauti, kai nevisiškai įtelpa į daugumą pažūrų suvienodėjų sią spaudą. Anaipol, reikėjo džiaugtis, kad lietuviška spauda platėja, atsiranda nauji, jaunesni žmonės, kuriems lietuviški reikalai tiek rūpi, kad jų labai apleidžiamos dažnai ir tiesioginės profesinės pareigos. O labiausiai, malonu, kad atsirado potencialas patraukti ir tą jaunimą, kuriam, su pagrindu ar ne, lietuviška spauda neįdomi. Tokio potencialo išpildymui duomenų jau dabar yra.

Kai kur užsimenama, jog tai tik kitas liberalų santariečių organas. Iš tikrųjų, tokia teisybė numazintų mėnraščio svarbą. Gerai tad, kad ir čia teigimai nevisiškai tikslūs. Akiračių redakcija antrame numeryje rado

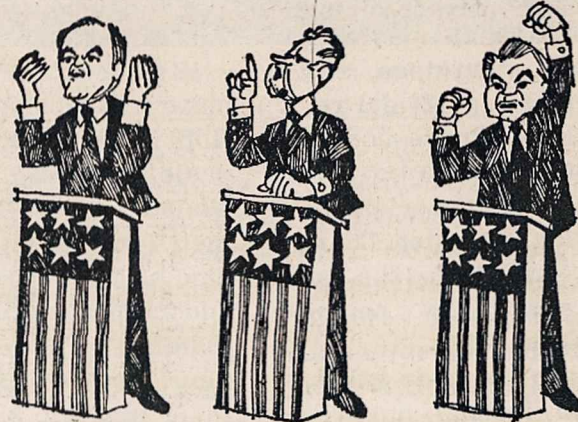
TREJOS DEVMERIOS

VEDA DR. GUMBAS

Nepatiko Tokia Rolė

Žymus anglų aktorius James Garrick, buvo raginamas kandidatuoti į parlamentą.

— Ne, mieli bičiuliai, — atsakė aktorius. — Aš geriau vaidinsiu didelio žmogaus rolę scenoje, negu kvailio parlamente.

JAV prezidentiniai kandidatai: H. Humphrey kviečia susiprasti, R. Nixon visus įspėja, G. Wallace visiems grasina.

KOKS DARBAS, TOKS IR UŽMOKESTIS

Vokiečių medikas, homeopatijos kūrėjas Samuelis Hanemanas (1755—1843) kartą priėmė turtingą anglą, kuris ilgai ir smulkiai pasakojo gydytojui apie savo negalavimus. Hanemanui paciento nusiskundimai nepadarė didelio įspūdžio. Vizitui baigiantis, jis išėmė iš spintos mažą buteliuką ir atkišo ligoniui, sakydamas:

— Prašom gerai paauostyti, ir jūs išgysite nuo visų ligų.
— Klek esu skolingas? — paklausė pacientas.
— Tūkstantį frankų, — atsakė gydytojas.
Anglas nedelsdamas išėmė iš portfelio banknotą ir pakio Hanemanui į panosę.
— Prašom gerai paauostyti, ir jums bus pakankamai atlyginta.

reikalą pastebėti, kad pirmojo numerio plotą pripildė 20% tautininkų (be abejo jau ne jaunųjų), 30% ateitininkų, tiek pat santariečių, 10% skautų ir 10% greičiausia komunistų ir komjaunuolių (nekomentuotos perspaudos iš Lietuvos spaudos). Tai jau viltingas ženklas, kad bent jaunesnieji nebesiskirsto pagal priklausomybę sambūriams, bet pagal pažiūras į šandienius klausimus.

Vietoj pagrįstos Akiračių kritikos (kam gi jos

nereikia) — pasirodė užgaulės beginant lietuviškas dogmas. Jaučiamas lyg ir noras, kad naujagimis ilgiau neišvertų, lyg ir pasitenkinimas, kai laikraštis neišėina laiku. Ir vis iš tų, kurie nuolat ir drabužius, kaip jiems lietuviškas raštas brangus. Tai nuotaikos žmonių, kuriems jau dabar lietuviškos spaudos akiračiai perplatus. Kiti mes tikėsime, kad jie greitai dar nesusiaurės.

A. Povilainis

Šeši mokslų daktarai

Birželio antroje pusėje šeši Lietuvos mokslininkai apgynė mokslų daktaro disertacijas. Penki tapo medicinos mokslų daktarais — Kauno Medicinos instituto farmakologijos katedros vedėjas docentas A. Mickis, to paties instituto hospitalinės terapijos katedros asistentė A. Lukoševičiūtė ir trys Vilniaus universiteto medicinos fakulteto darbuotojai — infek-

cinų ligų katedros vedėjas docentas P. Čibiras, normaliosios fiziologijos katedros vedėjas B. Padegimas, patologinės anatomijos katedros docentė E. Stalioraitytė. Manofyros mokslų daktaru tapo muzikologas J. Gaudrimas. Šis mokslinis laipsnis jam suteiktas už paskaitas, kurias jis skaitydavo mokslinius darbus.

25

VINCAS MYKOŁAITS SUKILĖLIAI PUTINAS

XIV

Iš tiesų, kai būrys apsilviko pilkomis milinėmis, susijusios diržais, užsidėjo vienodas juodas kepurės, atrodė kaip tikras kariuomenės dalinys. Artimiausio būryje. mis dienomis ejo rikiuotės mankšta, pratimai su dalgiais ir šautuvais. Aikštėje ir miške aidėjo šūkavinių, komandos garsai, šūviai. Jauniems vyrams visaviena šeima. Mackevičių visi pamilo ir klausė jo ginkluoti šautuvais ir pistoletais. Šautuvus dar turi žmonių sustingimu, darėsi žvalesni, drąsesni, suma-atvirumas, griežtumas, jo teisingumas. Jie buvo pasiryžę eiti paskui jį į ugnį ir į vandenį.

Vidurdieniais, poilsio metu, suskambėdavo dainos. Jie mokėjo jų visokių, bet reikėjo naujų, dabar-reiks jiems pakelti didelį bandymą ir kraują sutvirtinti būklei pritaikyti. Tokių nedaug kas mokėjo. Jie turėjo savo ištikimybę jam ir savo kraštui, savo tėvų tik Balsių Petras ir Venckų Adomėlis atsiminė vieną, savo žemei bei savo žmonėms.

kitą. Tad pramokę, visi mėgdavo dainuoti.

Oi lekia, lekia gulbių pulkelis,
Tėvynę ginti ragin brolieliai.

Arba kitą:

Kelkis, kelkis, mielas broliukėli,
Eik žirgelio balnoti.

Tačiau vakarais po visų dienos darbų, saulei leidžiantis, visi rinkdavosi ir telkdavosi aplink Mackevičių ir galingais balsais traukdavo jo išmokytą giesmę:

Eikim, broliai, visi drauge, kur Nemunas plaukia.
Klaus palioakai, žiūrėdami, koks tai valskas traukia.
Tai lietuvininkai, tai broliai mūsų,
Su jais ašimsime tėvynę mūsų.
Kaip tai gražu pažūrėti, blizga dalgiai, lancės,
Stov ir lauk kaip mūras lietuvių povstancai.
Lietuva mūsų, Tėvynė šventa,
Mes tavo sūnūs, tu būsi apginta.

Naujų minčių, nepatirtų jausmų sukeldavo būvusių baudžiauninkų širdyse tos dainos ir giesmės. Susikaupę ir atkakliai pasiryžę nugalėti visus sunkumus ir pavojus, jie virsdavo į savo kietus guolius, kad saulei tekant vėl pakiltų grūdinis dvasia ir kūnu dideliems bandymams, kurie jų laukė.

Netrukus gandai apie Mackevičiaus sukilėlių stovyklą plačiai pasklido apylinkėse. Ateidavo savanorai, užsistovėjęs tuo pačioj vietoj, nors pavojaus ir nerio, jaunų vyrų, daugiausia pabėgusių iš dvarų berbių. Jūs vesdavote pas Mackevičių. Jis tiriamai rūšiai nesveika jaunų vyrų būriui, kariuomenės daliniui, kariaujančiam prie Karuomenės, kaip vanduo, turi tekėti, judėti. Taip, reikia keltis, bet kur? Mackevičiui rūpi padavti atgal pro Paberžę ir Surviliškį, link Dotnuvos.

— Tu žinai, kas tavęs čia laukia?
Ir pats atsakydavo:

— Kasdien būsi alkanas, miegosi ant kietos žemės, dažnai vaikščiosi basas. Mūsųje gali būti nukautas arba sužeistas. Gali patekti į maskolių nagus. O jei išsigąsi ir bandysi pabėgti nuo saviškių, pats tavo viršininkas tave nudės kaip išdaviką. Apsigalvok! Ta kaip, nori eiti su mumis?

Jei atvykėlis nesvyruodamas atsakydavo „taip“ Mackevičius kreipdavosi į saviškius:

— Tai kaip, vyrai? Priimsime į būrį?

Jei niekas nespriešindavo, savanoris pasilikdavo

Taip pamažu būrys išaugo ligi trijų šimtų žmonių. Jie susigyveno, susidraugavo, pasidarė lyg ir kų Adomėlis. Jiedu kaip sumaniausi ir vikariai žvalė begys kelią ir apylinkę, praneš apie pavojų. Jiedu apginkluoti šautuvais ir pistoletais. Šautuvus dar turi Petras Balsys, Steponas ir dar vienas kitas. Visi kiti laiko ant peties tiesiai prie kotų pritvirtintus dalgius.

Jie nesigėdijo šito prasto ginklo. Mackevičius ir Kolyšas aiškino, kad dalgininkai tai didžiausia kiekvieno tautos gėda. Pats Mackevičius turi už diržo du pistoletus ir prie šono kardą. Šiuos ginklus gerai vartoti jį išmokė Kolyška.

XV

Baigiantis kovo mėnesiui, į stovyklą atvyko daktaras Dimša, susirado Mackevičių ir ilgai vienu du kalbėjosi. Dimša, kaip paprastai, turėjo svarbių žinių. Sukilimas plečiasi. Būrį surinko Boleslovas Kolyška, daugiausia iš bajorų, šlėktos. Tą pat padarė Kušleika ir Dluskis-Jablonovskis. Vyriausybė jau ėmėsi priemonių sukilimui malšinti. Paskelbtas karo stovis. Uždrausta nešioti tautiniai drabužiai, konfederatės, diržai su erelio ir vyčio emblemomis sagtyse. Įsakytas karo komendantūros, didinamos kariuomenės igulos. Vienur kitur jau ir kaimuose pasirodė kariuomenės kuopos.

— Patarčiau, kunige, keisti stovyklos vietą, — kalbėjo Dimša, — kad čia jus neapsuptų kada iš netyčių Mackevičius patarimų nemėgsta. Jis pats žino, kas jam daryti. Tačiau šis Dimšos patarimas sutinka ir su jo paties manymu. Taip, reikia keisti vietą. Per ilgai

— Patarčiau, kunige, keisti stovyklos vietą, — kalbėjo Dimša, — kad čia jus neapsuptų kada iš netyčių Mackevičius patarimų nemėgsta. Jis pats žino, kas jam daryti. Tačiau šis Dimšos patarimas sutinka ir su jo paties manymu. Taip, reikia keisti vietą. Per ilgai

Šitose vietose, kur jį geriausia žmonės pažįsta, jis tikisi papildyti savo būrį naujais savanoriais. Dimša priitaria šitam sumanymui. Jis turi žinių, kad vyriausiojo sukilimo vadu Lietuvoje paskirtas Zigmantas Sierakauskas jau esąs Vilniuje, netrukus atvyksias į Kėdainius, sujungias smulkesnius sukilėlių būrius ir pats stosiąs jų prieškakyje. Tad Mackevičiui pravartu laikytis arčiau prie Kėdainių.

Nutarta vakare palikti Miegėnų mišką. Reikia pertvarkyti būrį taip, kad jis galėtų lengvai žygiuoti menkais kaimų keliais. I du vežimus sukraunami reikalingiausieji daiktai, maistas vyrai turi nešėti kiekvienas sau. Mackevičius jos raitas, nes jam reikia matyti visą būrį. Raiti jos dar Jankauskų Kazys ir Venckų Adomėlis. Jiedu kaip sumaniausi ir vikariai žvalė begys kelią ir apylinkę, praneš apie pavojų. Jiedu apginkluoti šautuvais ir pistoletais. Šautuvus dar turi Petras Balsys, Steponas ir dar vienas kitas. Visi kiti laiko ant peties tiesiai prie kotų pritvirtintus dalgius.

Ta pačia diena jie išsilenkė Kėdainių. naktį praleido miškely ir anksti rytą traukė toliau link Dotnuvos. Ir čia prasidėjo pirmieji kruvini bandymai. Netoli nuo Naujaberžių kaimo prie Kėdainių—Dotnuvos kelio jie susitiko su rusų kariuomenės daliniu. Saldotų buvo žymiai mažiau negu sukilėlių, o sukilėliai dar nebuvo pratę staiga pulti priešą. Susirėmimo vengė ir vieni, ir kiti. Maskoliai paleido šūvių salvę ir skubiai pasitraukė už kalnelio. Jiems įkandini supoškėjo keletas medžioklinių šautuvų ir iš sukilėlių būrio. Tačiau sukilėliuose staiga prasidėjo maišatis. Kai kurie griuvo ir pakelės griovį, kai kurie leidosi bėgti į krūmus. Veltui Mackevičius šaukė, kad priešas traukiasi, kad pavojus praėjo. Venckų Adomas, pajojęs į krantelį, patvirtino, kad saldotų jau nebemaštyti. Vyrukai atsipeikėjo negreitai. Ir čia paaiškėjo baises dalykas: du sukilėliai gulėjo prie kelio negyvi, kiti du vaičio sužeisti. Mackevičius pats apžiūrėjo sužeistuosius ir perrišo žaizdas. Ačiū dievui, jos nebuvo pavojingos. Paskui įsakė paguldyti nukautuosius ant krantelio. Visi susirinko aplinkui juos. Visų veidai buvo liūdni, rūstūs. Jaunesnieji sunkiai tramdė ašaras.

Vienas iš nukautųjų buvo jaunas bernas iš Paliečių kaimo. Silėniškiai jį gerai pažinojo. Jis dažnai atsilankydavo į šokus prie Dundulio kalvės, dainuodavo prie Galinio liepos. Turėjo gražų balsą, mėgo traukti atgal pro Paberžę ir Surviliškį, link Dotnuvos, linksms pokštus, kaip ir Jankauskų Kazys. Jiedu

Daugiau bus.

J. Jakštas.

DĖL ETNOGRAFINIO ŽEMĖLAPIO

PERDĖTASSMERKIMAS

Yra gražus ir teisingas klasiškas aforizmas "est modus in rebus" (yra ribos dalykuose). Aforizmas būtų itin įsidėmėtinas mūsų kai kuriems spaudos darbuotojams. Jis turėtų perspėti juos ką rašant būti nuosaikius ir rimtai atsižvelgti į priešingas nuomones bei veiksmus. Spaudos žmonės, jei jiems rūpi neperžengti rimtumo ribų, turi atidžiai svarstyti argumentus už ir prieš ir rasti tinkamą sprendimą tarp prieštaraujančių nuomonių. Pagrindinė sąlyga įtikinančiam ir pagrįstam sprendimui yra dalykiškumas, t.y. įrodytų, paremti nagrinėjamo klausimo pagrindiniu pažinimu.

To "modus in rebus", atseit, nuosaikumo trūksta straipsnyje "Labai blogas Lietuvos žemėlapis", Nepriklausomoji Lietuva Nr. 30-31 (1968. VIII. 14), kurio autorius pats savitraščio redaktorius. Straipsnis liečia Lietuvos Tyrimo Instituto išleistą etnografinį Lietuvos žemėlapi. Jau pati straipsnio antraštė ir ypač ilgai žanga apie lietuvių priešus patlems lietuviui pakvimpa žurnalistinė gražbylyste, tai-

kyta skaitytojams įtakoti. Ji nebūtų reikalinga pačiam straipsnio turiniui.

Dalykinis straipsnio turinys yra etnografinės Lietuvos samprata ir jos pavaizdavimas žemėlapyje.

KAS YRA ETNOGRAFINĖ LIETUVA?

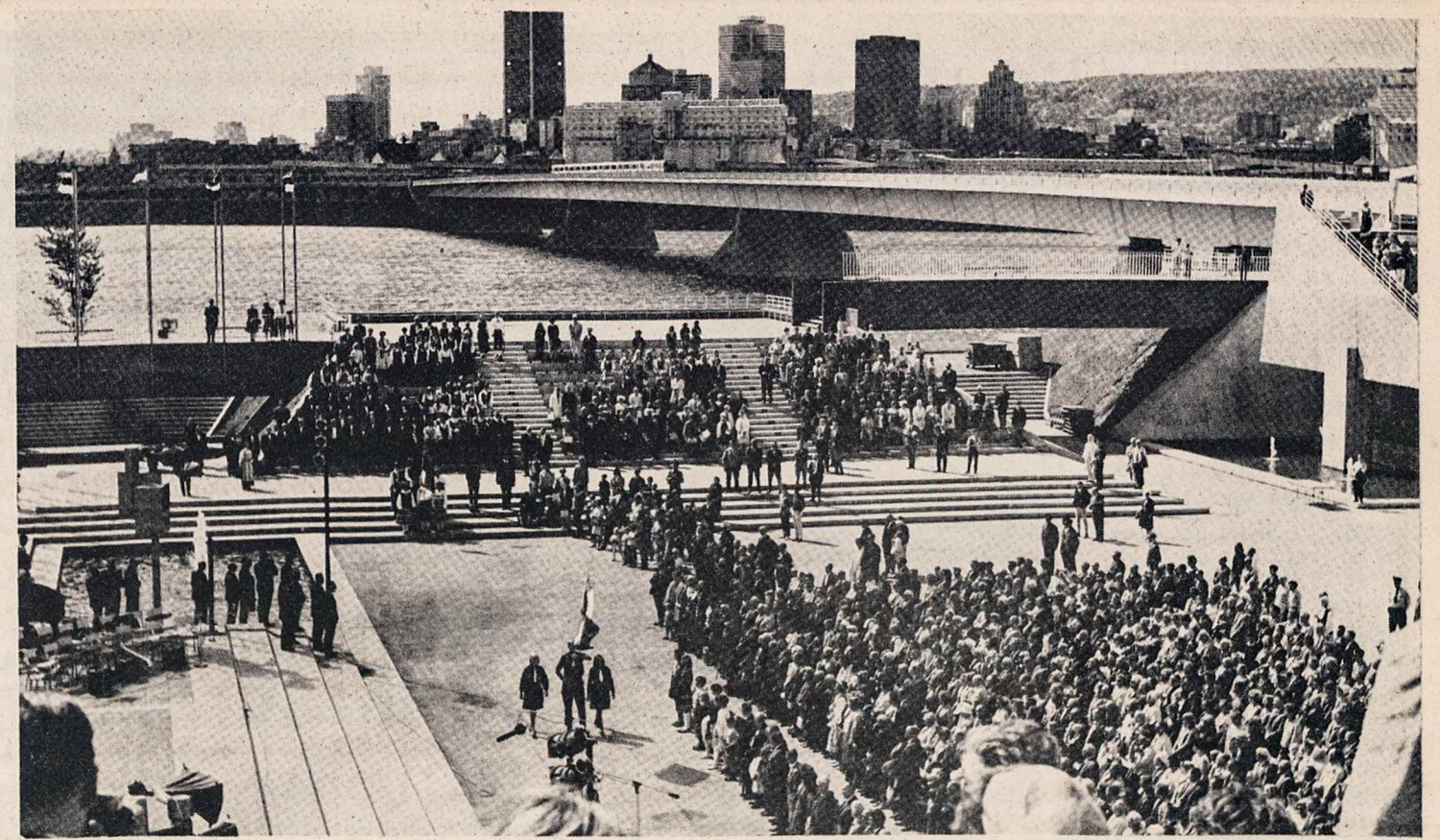
Etnografinės Lietuvos mintis kilo mūsų veikėjams drauge su jų pastangomis atkurti nepriklausomos Lietuvos valstybę. Jau žodyje "atkurti" ar "atstatyti" glūdėjo aliuzija į praeities Lietuvos d. kunigaikštiją, atseit, būsimoji nepriklausomoji Lietuva laikyta lyg atgaivintąją praeities Lietuvą. Bet čia pat skubėta pastebėti, kad nesiekiamos praeities Lietuvos sienų, į kurias buvo įjungtos slavų tautos. Dabar stengiamasi turėti ją tik tose sienose, kur gyvena lietuviai bei lietuvių kilmės gyventojai. Tuo būdu, istorinė Lietuva buvo pakoreguota, pakeičiant ją etnografinę Lietuvą. Šios etnografinės Lietuvos sienos buvo, berods, pirmą kartą nubrėžtos (be Maž. Lietuvos) lietuvių konferencijoje (1917. XI. 2 - 10. Žiūr. LE. XVI.158). Vėliau etnogra-

finės Lietuvos reikalavimą kėlė Steigiamasis Seimas, kaip kalbamo str. autorius pažymi.

Principe priimta etnografinės Lietuvos sąvoka ne taip jau lengva nubrėžti geografiniuose plotuose. Čia mes susiduriame su klausimu, ką laikome lietuvių kilmės gyventojais. Kalba tam nepakankamas kriterijus, nes mes turėjome tikrai lietuviškų sričių gyventojus, kalbėjusius slavų (lenkų ar gudų) kalbomis, atseit, sulenkintus ar sugudintus lietuvius. Kai kalba negalima išsiaiškinti, tada griebiamasi artimesnės ar tolimesnės praeities, tariant, istorijos ir joje ieškoma atramos etnografinėms Lietuvos sienoms susekti.

ISTORINIŲ VARDŲ MAIŠATIS

P. redaktorius beato-dairiškai smerkdamas Lietuvos Tyrimo Instituto žemėlapi kaip tik ir šaukiasi istorijos. Jos vardu ir norėtų matyti įtrauktus į jį senųjų prūsų, galindų ir jotvingių plotus. Bent kiek su lietuvių pirmtakų aisčių (ar baltų praeitimi susipažinusiame pirmiausia toptelėja autoriaus trijų aisčių vardu maišalynė, kur bendrinis vardas suplakamas su jo daliniu. Juk žinoma, kad prūsais vadintos aisčių giminės maždaug tarp Nemuno ir Vyslos. Jų pagal Petrą Dusbargietį, kryžiuočių

Baltų Dienos minėjime Place de Nations aikšteje (EX. 70/67) dalis publikos ir toliau miesto vaizdas. Foto: J. Šablaukas.

kronikininką priskaitoma net II. Jų tarpe yra galindai ir jotvingiai. Tik jotvingiams Dusbargietis duoda kitą vardą - sūduvių, nors neneigia ir pirmojo. Tiesa, jotvingiai seniau daugelio laikyti atskira aisčių kiltimi šalia prūsų ir skirti nuo sūduvių. Pagrindą tam davė lenkų ir rusų šaltiniai, kurie gan dažnai mini jotvingių vardą dėl nuolatinių su jais karų, be jokio ryšio su prūsais.

Mums jau pasenusiems pirmųjų lietuvių aukštesniųjų mokyklų lankytojams I. Pas. karo gale ir pirmaisiais nepriklausomybės metais gal būti

dar atmenamas nedidelis Prano Lietuvos istorijos vadovėlis, kuris minėjo jotvingius šalia prūsų lietuvių ir kitų aisčių giminų. Labai gražiai atsimenu, kaip mes studentai, išmokslinti pagal Prano vadovėlį, buvome tiesiog apstulbinti, kai

prof. K. Būga vienoje eilinėje paskaitoje 1923-24 m. semestre tvirtai pareiškė, kad nebuvo jokios atskiros jotvingių giminės. Jie buvo prūsai sudavę kitu vardu vadinti. Pritrenkti tos naujienos mes ir pertraukus metu apspitom mylimą profesorių klausdami, kaip čia

yra, kad mums iki gyvo kaulo įkaltos jotvingių giminės visai nebuvo. Profesorius ramiai, bet primygtinai tvirtino Prano ir kitų vadovėlių klaidą.

Šiaip ar taip jotvingius ir galindus mes turime minėti taip, kaip minime, pvz., sembus, natangus, bartus ir kitas prūsų gimines.

DĖL PRŪSŲ (GALINDŲ IR JOTVINGIŲ) LIETUVIŠKUMO.

P. redaktoriui visiškai neginčijami dalykai, kad prūsai, galindai ir jotvingiai buvo lietuvių tautos šakos, daliniai. Čia pat

pasiremiam ir V. T. Pačiušo žinomu veikalu, kur "plačiai rašoma apie prūsus, galindus ir jotvingius, kaip apie lietuvius". Iš tikrųjų, su tuo Pačiušo veikalu taip nėra, kaip p. redaktorius rašo. Štai kaip Pačiušo kalba apie prūsus: "Mes ypatingai nagrinėjame šaltinius prūsų istorijos; t.y. tautos etniškai artimiausios lietuviams, turėjusios su jais panašią visuomeninę ir politinę santvarką, bet tik iš dalies įėjusios į Lietuvos valstybės sudėtį. Nesutapdinti tų dvejų tautų, turėjusių toliau skirtingas raidas, mes plačiai išnaudojame prūsų medžiagą palyginamam istorijos tyrimui mums rūpimos problemos" (Obrazovanie Litovskago gosudarstva, Moskva 1959. 4 p.).

Kas galėtų įžiūrėti šiame Pačiušo išvedžiojime, kad jis laikė prūsus lietuvių tautos dalimi? Iš tikrųjų, jis laikė juos tik artimus lietuviams, ko niekas neginčija. Juk tiek prūsai, tiek lietuviai priklauso vienai ir tai pačiai aisčių padarčiai ar protautai. Pačiušo, kuriam rūpėjo aiškinti Lietuvos valstybės kilmę iš pačių pagrindų, lietuvių dar ir kitas aisčių gimines. Bet tai nereikia, kad jis jas būtų lietuvių tautos dalimi laikęs.

Iš tikrųjų, anais senais laikais, kada aisčių giminės paskirai gyveno, negali būti kalbos apie kokius nors lietuvių tautos dalimi laikę.

PRANESAMA APIE NAUJĄ GYDOMĄJĄ MEDŽIAGĄ - sutraukiančią hemorojus

.. Tai yra ypatinga gydomoji medžiaga, įrodžiusi galią sutraukti hemorojus ir pataisyti sugadintus audinius.

Pagarsėjęs tyrimų institutas atliko nepaprastą gydomąją medžiagą, sugebančią sutraukti hemorojus be skausmo. Ji per kelias minutes sumažina niežėjimą ir nepatogumus bei pagreitina uždegimo pažeistų audinių gijimą.

Visais tyrimo atvejais švelnėjant skausmams įvykdo hemorojų susitraukimą.

Tačiau visų svarbiausia - rezultatai būdavo toki nuostabūs, kad šis pagerėjimas tesdavosi daugelį mėnesių.

To buvo pasiekta naudojant gydomąją medžiagą (Bio-Dyne), kuri greitai padeda užgyti pažeistoms celėms ir sužadina naujų audinių augimą.

Dabar Bio-Dyne galima gauti tepalo bei lazdelės formose "Preparation H" vardu. Prašykite visose vaistinėse. Pinigai bus grąžinti jei nebūsėte patenkinti.

A.B.C.
SIUNTINIŲ AGENTŪRA

3891 St. Lawrence Blvd.
Montréal 18, P.Q.
Tel. V14-9098

- ABC yra tik viena kompanija Montrealyje, kuri įgaliota priimti siuntinius ir legaliai išrinkti maitinimo mokslą.
- ABC aptarnauja LIETUVIUS klientus Montrealyje, kurių turi pilną pasitenkinimą per praėjusius 13-ka metų.
- ABC turi didelį pasirinkimą įvairių gėrybių siuntiniams, kurių yra aukščiausia kokybė -- žemiausia kaina!!!
- ABC dabar turi SPECIALIUS maisto produktus siuntiniams:

UŽ ½ KAINOS (50% NUOLAIDA)

100 sv. cukraus \$ 15.50 Šitos kainos įskaitant: produktus,
100 sv. miltų \$ 21.50 muitą, persiuntimo mokestį ir t.t.
100 sv. ryžių \$ 25.00 Jūs nemokėsite nė vieno cento
20 sv. taukų \$ 12.70 daugiau!

Užsakykite į ABC dabar ir padarykite užsakymus, tai išvengsite skubėjimo.

ABC patarnavimas -- 100% pasitenkinimas!

Johan Tiedman Reg'd

DIRBU VISŲ RŪŠIŲ BALDUS
PAGAL UŽSAKYMUS

1692 Clark Street /prie Dorchester/. Montreal, P.Q.
TEL: 861-3032,
vakare - 254-6898. /Kalbame lietuviškai!.

BALTIC WOODWORK CO.

DAROMOS ĮVAIRIOS DURYS, LANGAI, VIRTUVĖS KABINAI
IR KITI ĮVAIRŲ MEDŽIO DIRBINIAI

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS.

Adresas: 547 Lafleur Str., LaSalle.

Montreal, P. Q.

Tel. DO 6-3884.

LaSALLE AUTO SPECIALIST Reg'd

SAV. G. DESROCHERS

Taisau ir dažnu lengvas mašinas

7717 GEORGE LASALLE, QUE.

(Priešais „Nepriklausomos Lietuvos“ redakciją)

Tel.: garažo 366-0500
namų 366-4203

WINDSOR
DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.
Valome visokius drabužius ir kitą Jūsų namų apyvoką.
Savininkai:
A. Keršys, P. Petrušis, P. Keršulis, A. Greibus.
1205 CHURCH Ave., Verdun, Montreal.

79 ir 81 St. Zotique St. E.,
Montreal, tel. CR 7-0051.

Telefonas 768-6679

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius ir kitą Jūsų namų apyvoką.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrušis, P. Keršulis, A. Greibus.

1205 CHURCH Ave., Verdun, Montreal.

Universal Cleaners & Tailors

- Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius.
- Siuvu naujus pagal užsakymus vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes.
- Aukštos kokybės medžiagos.

239 FOURTH AVENUE B. KIRSTUKAS
(at Wellington St.)

Tel. 769-2941

Tony's Photo Studio
1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.
PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVES MAŽAMEČIAMS
ĮVAIRIOS PROGOS

1920 Frontenac St. Montreal, P.Q. T. Laurinaitis.

ME 7-6727

DE LUXE CLEANERS

Sav. P. RUTKAUSKAS

117-6th Avenue,

Lachine.

BELLAZZI - LAMY, INC.

DO 6-6941 7682 Champlain Blvd. Ville Lasalle.

Įvairi medžio statybinė medžiaga. Durys, langų rėmai.

Insuliacija, Ten-Test, Masonite, statybinis popieris.

PARDUODAMA
Jau išėjo iš spaudos Jono Šiauriečio įdomi knyga,
"APOCALIPSĖ"
20-jo amžiaus raida. Nuostabių įvykių. Romos katalikų bažnyčios reformos apocalipsės šviesoje. Perskaitykite ir apsvaistykite. Reikalaukite pas visus lietuviškų knygų platintojus arba pas leidėją šiuo adresu:
Jonas Burdikas
2272 Lavale, Ville Jacques Cartier, P.Q.
Canada.

Jetté & Frère Itée
Plumbing & Heating kontraktoriai

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE LASALLE 366-0330

La Salle Automobile Inc.
Naujų: 366-7818
Naujų: 366-5661

La Salle Automobile Inc.
PRES. M.L. DAIGNEAULT, 7635 BOUL. LASALLE - LA SALLE

HIGHLAND AUTO BODY
CALEX GAS BAR
DIRBTUVĖ - GARAŽAS
Atliekami įvairūs automobilių taisymo ir dažymo darbai:
Infra raud & Vinyl Tops painting
Gazolinas, Alyva ir kiti patarnavimai
Padangos žemiausiomis kainomis ir baterijos. Lietuviams nuolaida.
671b Lafleur Ave. LASALLE Tel. Buss. 366-7281
Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

JOE'S BUTCHER & GROCERY
LAURINAITIS JUOZAS
ALUS, MINKŠTI GERIMAI IR VISOKI MAISTO PRODUKTAI.
PRITYRĘS ŠVIEŽIŲ IR RŪKYTŲ LIETUVIŠKAM SKONIUI DEŠRŲ GAMINTOJAS.
PRISTATYMAS GREITAS IR SAŽINGAS | NAMUS, SALES VISOSE MIESTO DALYSE.
1918 Frontenac Street, Montreal, TEL. 524-0209
/Prie požeminio "METRO" stoties./

HAMILTON

Geriausie taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių Kredito Kooperatyve "TALKA"
21 MAIN ST. E., KAMB. 203. TEL. 528-0511.

Darbo valandos:
Pirm. 9.30—5 v.p.p.
Antr. 9.30—5 v.p.p.
Treč. 9.30—5 v.p.p.
Ketv. 9.30—5 v.p.p.
Penkt. 9.30—8 v.p.p.
Šešt. 9—1 v.p.p.

Augšti nuosimčiai už indėlius
Prieinamos skolinimosi sąlygos
Nemokamas CUNA gyvybės ir paskolų draudimas.
Pilnas čekių patarnavimas
Užtikrintas indėlių saugumas
Malonus lietuviškas patarnavimas

St. Catharines agentūra: 75 Rolls Ave, Tėvų pranciškonų parapiljos salėje sekmadieniais po pamaldų.

V. NOREIKOS KONCERTAS

Ši šeštadienį, spalio 5 d., 7 v. v. Hamiltone įvyks Virg. Noreikos koncertas. Jis bus Central Auditorium, 192 Wentworth Str. N. Jam akomponuos jo žmona Ženeta, Vilniaus operos simfoninio orkestro dirigentė.

Aš, kaip neseniai atvykusi iš Lietuvos, noriu Tamstoms patikrinti, kad Virgilijaus balsas yra nepaprastas! Kada jis dainuodavo Vilniaus operoje, į tą spektaklį bilietai buvo išperkami daug anksčiau ir tai ne visada jų galima buvo gauti.

Kviečiu visus lietuvius šios cetos progos nepraleisti ir išgirsti jo nuostabių dainavimą.

Jūsų O. Bakšienė.

DĖL "GYVATARO" IŠVYKOS

Gyvataro Išvykos į Prancūziją Komitetas prašo visas KLB-nių ap. valdybas, organizacijas ir pavienius asmenis, sugrąžinti aukų lapus, kadangi apyskaita reikalinga duoti netik lietuvių visuomenei, bet taip pat Kanados vyriausybei ir Hamiltono savivaldybei.

Prašome aukų lapus atsiųsti iki spalio mėn. 16 d. šiuo antraštu: K. Žukauskas, 310 Queen St. So., Hamilton.

Komitetas.

KLB HAMILTONO AP. V - BOS PASKETIMAI
Pasitraukus iš Hamiltono apylinkės valdybos vice-pirmininkui P. Masliui, jo vieton pakviesta buvusi kandidatė p. D. Prunskutė.

"LITHUANIANS IN CANADA"

Primename, kad šis gražus lietuvių leidinys galima gauti pas Hamiltono apylinkės valdybos pirm. A. Juozapavičių, tel. 544 - 5015, arba jaunimo vadovą G. Breichmaną, tel. 627 - 1420. Leidinys gražiai atspausdintas anglų kalboje, kietais viršeliais, ir kainuoja 8.00 dol. Įsigykime jį visi ir praturtinkime savo knygų lentyną, arba padovanokime kitiems, bet kuria proga.

K. Ž.

TAUTOS FONDO BANKETAS

Tautos Fondo v-ba nutarė šiemet savo tradicinį priešadventinį subatvakarį, kuris įvyksta lap. 30 d., šeštadienį, daryti baltiaus pobūdžio. Rekordinė Laisvės Kovos Metų rinkliava įrodė, kad žmonės čia pritaria ir remia Tautos Fondo idėją, todėl valdyba tikisi, kad ir ši-

keičiami politinės linijos ir vienusiškai suprasto patriotizmo svyrsciais. Ar ne i "Spyglius ir dygliu" tikty i šio seimo kuriozas — rengėjų sprendimas, kad Čiulionio ansamblis nesugebės reprezentuoti lietuvių Lincoln centre, jei atsivės vieną tautinei drausmei nusikaltusį muzikantą, tačiau tikrai puikiai atliks Didžiojo koncerto programą, jei tą nusikaltėlį paliks namie? Juoktumėsi ir iš šito apšvišalymo žygio, jei ne tai, kad visuomenė, kurioje niekeno neigaliotiems leidžiama ir kaltinti, ir nuteisti, ir nubausti, panašėja ne į tvarkingą bendruomenę, bet į linčo teisę savivaliaujančią minią. Ir pagaliau visai nejuokinga, kai net mūsų aukščiausieji PLB valdybos pareigūnai yra apšaukiami kolaborantais ir komunarais.

I šiuos mūsų visuomenės pakrikimo pavyzdžius galima numoti ranka,ariant, kad tai vien ekstremistinės apraiškos, kad tai atskiri išsišokimai, kurie neatsto vauja valstybingumo etiketę žymimos daugumos. Taip, galime sutikti, kad bendrosios tendencijos, virtuosios konkrečių veiksmu, dažnai tampa nepriimtinos net "Valstybininkų" daugumai. Bet, andra vertus, reikia pripažinti, kad tuos kraštutinius žygius peini bendrasios daugumos nusistaty mas eliminuoti kitaip galvojančią mažumą ne tik iš politinio — visuomeninio, bet ir iš kultūrinio išieivijos gyvenimo. Ekstremistinis tarpusavio kandžiojimas apkartina mūsų aplinką ir, aišku, vienybės neveda. Bet pagrindinį skaldymo pleišta varo ne atskiri išsišokimai, o toji perdėta vienamintiskumo manija, tasai apsisvalymo kompleksas. Bendruomenei skilimo pavojus glūdi ne kur kitur, kaip nusistatyme užslopinti kitaip galvojančių balsą, ne kur kitur, kaip pastangose siekti vienybės ne jungiant, o išskiriant.

Bendruomenės vadovybė yra atsakinga už darną ir tikslo vienybę lietuviškoj visuomenėj. Aš neabejoju, kad PLB valdyba, o taip pat ir kraštų valdybos dės pastangas šią problemą spresti. Tačiau sprendžiant, Bendruomenės gundys radikalaus metodo pa prastumas. Nes lengviausias kelias gi ir yra ribotis daugumos vienybe, nusigrežiant nuo nepatenkintos mažumos. Bendruomenė bus siūloma bazuotis tik "valstybininkais", o i "tautininkus" visai nekreipti dėmesio. Bus sakoma: jų mažai, jie nesvarbūs, jei jie neina su mumis, lai dingsta sau, mums jų nereikia. Apsivalius nuo nusiangažavusio elemento, Bendruomenė bus ir vieninga ir švari.

SUDBURY, ONT.

Piknikauto ai V. Gudriūno vasarvietėje, dešinėje J.B.Štankų šeima.

tas parengimas susilauks nemažesnio pritarimo. Rengėjams tačiau reikia jau iš anksto žinoti, kiek tame baliuje žmonių norėtų dalyvauti, kad paskui pagal svečių skaičių, būtų galima susirasti ir patalpas. Banketas pratomas su užkandžiu, alučiu, gera muzika, laiminga loterija ir menine programa. Vienam asmeniui įėjimas - 5 dol. Visi esate nuoširdžiai kviečiami dalyvauti ir jau dabar registruotis pas O. Stasiulį, tel. 528 - 2055; pas Br. Grajauską, tel. 544 - 4829, ar pas kitus Tautos F.-vos žmones. Sąrašas turi būti sudarytas ligi spalio 15 d.

Tautos Fondo v-ba

- Jonas Baltrušaitis-Devison mirė sulaukęs 58 metų. Gimęs Anglijoje, lietuvių tėvų šeimoje, dar mažas su tėvais atvyko į Kanadą. Pradžioje gyveno Montrealyje, o vėliau įsikūrė Sudburyje ir dirbo INCO. Nors Lietuvos nebuvo matęs, bet kalbėjo puikiai lietuviškai, be to, iš tėvų buvo išmokęs daug senoviskų lietuviškų dainų, kurias su pamėgimu dainuodavo ligi savo mirties. Palaidotas Sudbury, R. K. kapinėse. Jonai, tebūnie tau lengva Kanados žemelė.

- LB valdybos ir "Gėlinis vilkas" klubo gegužinė įvyko naujoje ir mo-

derniškai įrengtoje vasarvietėje. Viktoro Gudriūno vasarvietė randasi Noellville Ont. rajone, apima 160 akrų plotą. Lietuvių ir svečių dalyvavo daug. Įvykdytos sporto rungtynės. Vyrų bėgime pirmąją vietą laimėjo Pranas Gabrėnas. Moterų - Elena Tolvaišienė, o jaunių - Arnoldas Lapie-nis, Magdūtė Stepšytė.

Viktoras Gudriūnas yra savininkas "Prospect" hotelio-viešbučio, pasėkmingai verčiasi, taip pat padeda lietuvių bendruomeniniuose reikaluose. - LB valdybos surengtas Tautos šventės minėjimas praėjo lietuviško so-

lidarumo ženkle, dalyvavo daug tautiečių ir svečių. Programą išpildė lietuvaitės: Danguolė Remeikytė, Irena Glizickaitė, Danutė Kusinskytė, Zita Griskonytė ir Saulė Poderytė. Tikrai jausmingą eilėraščių padėklamavo dar mažytė, bet gabi Vilija Remeikytė.

Dabar laukiame kariuomenės šventės minėjimo, kuris įvyks š. m. lapkričio mėn. 23 d., šeštadienį, ukrainiečių salėje.

- Antanas Gatautis atšventė savo 50 metų amžiaus sukaktuves. Sukaktuvių minėjimą paruošė jo draugai p. M. A. Pranskūnų namuose, dalyvaujant dideliui skaičiui jo draugų. Pasakyta sveikinimo kalbą, įteikta dovanų. Antanas - nuoširdus bendruomenės talkininkas.

J. Kručas.

TORONTO, ONT.

B. NAUJALIS, turintis sveikatos kliniką 460 Roncesvalles Ave., išklaušė vienų metų medicinos teorinį ligonių priežiūros kursą ir dabar pasikirtas atlikti keturių mėnesių praktiką Toronto General, Sick Children, Toronto Western ir Riverdale ligoninėse po vieną mėnesį kiekvienoje. Dėl tos priežasties jo sveikatos klinika veiks tik nuo ketvirtos valandos po pietų ir šeštadieniais visą dieną. Kreiptis telefonu LE 3-8008.

VALSTYBINGUMAS IR TAUTIŠKUMAS

KĖSTUTIS KEBLYS

Paskaita perspausdinta iš "DRAUGO", kuri buvo skaityta Pasaulio Lietuvių Bendruomenės III- jame seime rugsejo 1 d. New Yorke.

(Pardžia praeitoje laidoje)

Atrodytų, kad nėra jokio pavojaus Bendruomenei pasiduoti tokiai silpnai argumentacijai, "valstybininkų" pastangoms subordinuoti tautinės gyvybės reikalus valstybingumo principams. Tiesa, Bendruomenė dar tebesilaiko tvirtai užsiangažavusi darbui kultūriniam dirvone. Tačiau negalima nepastebėti kartais išryškėjančių tendencijų Bendruomenės kultūrinius darbus nuspalvinti politiniu dažu. Pereitų metų kultūros kongreso akademinės programos dalyvių išskirningavimas grynai politiniais su metimais yra aiškus pavyzdys, kad ir Bendruomenės organai nėra laisvi nuo pagundos varžyti kūrybinės išraiškos laisvę pagal politinius dienos vėjus.

Girdime daug balsų, raginančių Bendruomenę sukli savo vežėjas politinės veiklos kryptin. Tie balsai, ateinantys ir iš "tautininkų" ir iš veiksmuose nesutapančių "valstybininkų", ateityje ir gausės ir garsės.

Manau, kad Bendruomenė, būdama vieninteliu demokratiniais pagrindais sudarytu veiksniu, turės imtis vis daugiau ir daugiau politinės atsakomybės. Politinė kryptis Bendruomenei neišvengiamai. Tačiau sukdama šiuo keliu, Bendruomenė turi laikytis savo seno principo — nesiveržti į darbą, kuris jau dirbamas, nesiginčyti dėl pirmavimo ir kompetencijų, bet veikti ten, kur dar neveikiama, užpildyti spragas, dirbti tai, ko kiti veiksniai nesugeba ar nespėja atlikti.

Bendruomenės dėmesys politinei akcijai turi augti. Bet čia slypi ir rimtas pavojus, kad su politinėdama Bendruomenė neapleis kultūrinio darbo. Riedant politikon, reikia ne keisti bėgius, bet nusistiebi naujus, reikia ne vienusiškai siaurėti, bet plėstis. Eiti politikon kultūros sąskaita būtų didelė klaida. Bendruomenė gali atlikti abu darbus. Ji apjungia daug gabių žmonių, kultūrininkų ir politikų. Visiems yra vietos ir darbo. Todėl šalia augančio dėmesio politikai, turi dar labiau stiprėti Bendruo-

menės dėmesys ir parama lietuviškos kultūros kūrybai, mokslui, švietimui. Šiame politikos-kultūros kontekste Bendruomenė kultūrai skolinga dar ir daugiau. Bendruomenė privalo kultūrinei veiklai garantuoti autonomiją, laisvę nuo aklo tarnavimo politiniams dienos reikalams. Valstybingumas Bendruomenei turi būti tikslas rodančiu principu, bet ne priemonė uždėti viržius kūrybiniam išieivijos pasireiškimui.

Jei vienusišką supolitikėjimas yra artimos ateities pavojus, tai "valstybininkų" — "tautininkų" susiėmimo pasėkos — visuomenės pakrikimas ir skilimas — yra jau dabar egzistuojanti problema. Tai ne rytojaus grėsmė, bet šiandienos nelaimė. Reikia dar kartą pabrėžti, kad skilimą ugdo ne pats nuomonių skirtumas, bet savo nuomonių suabsoliutinimas ir mėginimas jas įpilietinti viešam gyvenime, nesiskaitant su priemonėmis. Išsiskyrimo laužą kursto vienmintiskumo manija. Todėl mūsų gyvenimą vagoja keisti reiškiniai. Iš jų turėtume juoktis, jei galėtume i juos žiūrėti kaip neutralūs stebėtojai. Bet kaip mes galime likti neutralūs, jei tos griau nančios apraiškos varo pleištus i pačius mūsų Bendruomenės gyvenimo pagrindus? Gal kam ir juokinga, kai vos nesugriūva VL IKas po smulkių įvykių eiliniame santariečių susirinkime šiame mieste. Bet ne juokas, o gilus rūpestis, jei suvokiame VLIKo svarbą mūsų tautos politiniams siekimams. Gal išspaudžia šypsni, sužinojus, už kokius politinius nusikaltimus pašalinami prelegentai iš Kultūros kongreso. Tačiau šypsena pradingsta, paglavojus, i kokią visuomenę pradedame panašėti, kai kultūrinį minčių pasikeitimą pradedame normuoti policine vienybe. Gál humoru nuskamba šaukimas apsisvalyti Lituanistikos institutui nuo triukšmingos mažumos. Bet humoras sustingsta rūpesčio raukšle, kai suvokiame, kas gresia mūsų kultūriniam gyvenimui, kuomet kūrybingumo matai pa-

Smarkiai klystų Bendruomenė, jei pasiduotų tokiai pagundai, nors ir labai lengvą kelią žadančiai. O klystų štai dėl ko. Pirmiausia, mūsų nėra tiek daug, kad galėtume lengva ranka save genėti. Mes negausūs — mūsų tikslams reikalinga kiekviena plakatą nešanti ranka, kiekviena protaujanti galva, kiekviena rašanti plunksna. Jei pradėsime beatodairiškai valytis, gal ir liks švari gvyčia, bet greit tuščia. O šiuo atveju, ką mes norime išjungti? Tiesa — mažumą. Bet darbingą mažumą, turinčią apšvičią kurybinio potencialo, galinčią daug padėti bendrajam mūsų tikslui. Tos mažumos galutinis atskilimas nuo Bendruomenės būtų didelis, ilgalaikis nuostolis. Dar daugiau — atstumdamas neortodoksiškai nusiteikusių mažumą, Bendruomenė prarasit pasitikėjimą jaunime. Jaunimas, mūsų studentai, šiuo metu stovi ant Bendruomenės slenkščio ir su pasipiktinimu žiūri i dabartinius kivirčius. Jei visuomenės paprastam žmoniškumui nebūbus atstatytas, jaunimas tikrai pasiliks anapus Bendruomenės. Ir pagaliau, atsisakydama ieškoti vienybės, pripažįstant mažumos teises, Bendruomenė prarastų didelę dalį savo demokratiško charakterio, tos brangios žymės, kuri ją skiria iš kitų veiksmų.

Užgydyti skilimo žaizdą, sujungti nepagrįstos nesantaikos ža lojamą visuomenę — tai Bendruomenės ateinančio penkmečio uždavinys. Nelengva tai misija. Tai problema, kurios sprendimas iš Bendruomenės vadovų pareikalaus ir sumanumo, ir atkaklaus ryžto, ir drąsos.

Ką Bendruomenė gali daryti, kad valstybingumo ir tautiškumo srovės liautųsi kryžiausių betiksliaiame konflikte? Pirmiausia tenka nusistatyti kokios vienybės siekti, kokios ne. Nuomonių vienybė neįmanoma, net nepageidautina. Mes niekad neturėsime vienos nuomonės nei bendravimo su kraštu reikalu, nei VLIKo sudėties klausimu, nei Bendruomenės politinės — kultūrinės pusiausvyros problema. Siekti uniforminės vienybės čia būtų tik jėgų eikvojimas. Tačiau ir imanoma ir reikalinga siekti pagrindinio tikslo ir darbo vienybės. Reikia siekti solidarios, visuomenės, kurią jungytų bendras tikslas — tautinės gyvybės išlaikymas ir tautos išsilaivinimas, atviros visuomenės, kurią neskaldytų skirtingos priemonės to tikslo siekiant.

Kad atstatytų darbingą solidarumą lietuviuose, Bendruomenė pirmiausia turi stengtis kuo greičiau pašalinti iš mūsų gyvenimo

ekstremistines pilietinio karo nuotaikas, priešų ieškojimą savo tarpe ir trumparegišką apsisvalymą įtūžima. Žodžiu, reikia stengtis švelninti įtampą, reikia sudaryti sąlygas nuomonių pasikeitimui žmogišku dialogu, o ne vienas kito kaltinimu ir įžeidinėjimu. Žinoma, Bendruomenė negalės sustabdyti visų ekstremistinių išsišokimų — visuomet bus balsų, apšaukiančių kitaip manančių lietuvių komunistu. Tačiau Bendruomenė gali atimti pagrindą tom skaldančiom jėgom reikštis daugumos vardu. Dabar, kai atpirkimo ožių ieškoma remiantis veiksmu, o tuomi pačiu ir Bendruomenės autoritetu, tos apraiškos įgyja visuotinio pobūdį ir atrodo, kaip daugumos įtūžimas likviduoti kitaip galvojančią mažumą. O yra galima sudaryti tokią atmosferą, kurioje tie visi mūsų gyvenimą apkarti-nantys išsišokimai būtų traktuojami kaip antibendruomeniškai nusiteikūsios ir neatsakingos mažumos žygiai ne už veiksmus, bet prieš bendrą darbą ir prieš lietuvišką solidarumą. Tokią atmosferą sukurti Bendruomenė gali. To siekiant, Bendruomenė turi būti atsargi su viešais pasmerkimais, kaltinimais ir tautinės drausmės principo beatodairišku švaistymu kiekvienai smulkmenai. Tautinę drausmę įgyvendinti bus lengviau tyliu diplomatiškai, derybomis, negu viešais smerkimais. Radusi reikalo bausti savo narius, Bendruomenė turi tati atlikti per savo institucijas, demokratinio teisės proceso keliu. Viešas pasmerkimas yra ne kas kita, kaip neatsakingas žmogaus atidavimas minios teismui, linčiui, ne kas kita, kaip atviras kvietimas visiems neapykanta degantiems ekstremistams mindžioti individo teises. Neužteks jei Bendruomenė rūpinsis atsakingumu prieš žmogų vien savo organizaciniuose rėmuose. Šioj srity Bendruomenė turi įtakoti ir kitus veiksmus, kad ir jie, nors ir nutolę nuo eilinio lietuvių, respektuotų individo teises savo darbuose ir pareiškimuose.

Siekdamas užlopyti skilimo plyšius, Bendruomenė privalo suteikti balsą i tiem savo nariams, kurie neatstovauja oficialių pažiūrų praktikuose mūsų veiklos reikaluose. Nesilaiau, kad "tautininkų" mažuma būtų įsileista i vadovaujančias pozicijas. Čia jokio įsileidimo nereikia — įleidžia ar neleidžia lietuvis bendruomenininkas, mesdamas savo balsą rinkimų metu. Bet jau vien dėl to, kad esame demokratiška bendruomenė, nereikia bijoti skirtingų nuomonių, ir visai netikslinga stengtis tas nuomones nutildyti. Jei daugumos pasirinktieji metodai tikrai patys geriau-

si, kodėl baimintis jų kritikos? Kodėl atsiverti nuo skirtingų pažiūrų? Jei Bendruomenė tikrai tiki savo demokratiniais pagrindais, tuomet ji turi užtikrinti mažumai ne tik teoretinę žodžio laisvę, bet ir leisti jai pilnatiesiškai dalyvauti bendruomeniniame darbe. Todėl Bendruomenės subėgimų programose netiks lu ribotis vien daugumos balso reiškejais. Ir kongresų, suvažiavimų, ir kultūrinių parengimų programose turi būti įtraukti ir tie žmonės, kurie išpažįsta šiuo metu nepopuliariu, tautiškumo etiketę žymimą nusistatymą. Jei norime tikros darbo vienybės, negalime iš visų veiklos sričių išjungti tuos, kurie vienu, kitu klausimu nepritaria daugumos manymui.

Zengdama i sekantį savo gyvenimo penkmetį, PLB turi skelbti paliaubas mūsų tarpusavio kivirčams ir visuomenės jėgas, dabar eikvojamas saviesiems puliti, nukreipti i našų, vienin-gą darbą lietuvių tautos naudai. Vienybę atstatyti, skilimą sustabdyti — sunkus uždavinys. Sunkus, bet nėra neįmanomas. Tikslas vienybei pagrindas yra — juk mes visai sutariame, kad Lietuvos išsilaivinimas yra mūsų išieivijos pastangų tikslas. Tą tikslą pripažįsta ir tautinę gyvybę akcentuojanti mažuma, nežiūrint to, kad kovos įkarštyje jie dažnai kaltinami nusiangažavimu, pabėgimu iš laisvės kovos fronto. Tikslas bendras visiems. Jis mus neskiria, jis jungia. Skiriamės tik mažiau esminiuose reikaluose, nesutardami kaip efektingiausią šiandien, šio momento tautinėj to tikslo siekti. Vieni labiau pabrėžiame tautos gyvybės išlaikymo reikalą, kiti norime visas pastangas pagrįsti politine akcija. Nesutarimas, pasirenkant priemones, mūsų neskaldys, jei pajėgsime suprasti, kad, einant i tikslą, nebūtina traukti tik vienu vieninteliu keliu. Svarbu, kad visos mūsų pastangos juda viena kryptim, kad ir skirtingom vežėm. Reikia tik, kad sa vų vėžių nelaikytume pačiu tikslu. Tad pagaliau nesvarbu ar kelia, kuriuo einame, vadinsime valstybingumu ar tautiškumu, nes tai bus tik patogios etiketės užimtai linijai apibūdinti. Visuo meninės krypties etiketė nėra lygi vertybei. Tad jei valstybingumą bei tautiškumą suprasime ne kaip savo ar oponentų iškabas, bet kaip neatskiriama vertybių pyne, nusakančią visiems bendrą tikslą, tuomet tarpusavio kivirčių ginklus sukabinę ant sienų, galėsime atsidėti tam, kas mūsų buvimą išieivijoti įprasmina — kūrybingam darbui savo tautai, laisvai, nepriklausomai Lietuvai.

MONTREAL

BALTŲ DIENA

Ši rudenį, rugsėjo mėn. 7 d. Montrealio salose, skirtose "Žmogui ir jo Pasauliui" Tautų Aikštėje buvo minėta Baltų Diena.

Šioje prasmingoje vietoje, prigludusioje draugiškas ir netaip jau draugiškas tautos ir valstybes, lyg jaunas miškelis stiepėsi visų, kurios tik norėjo prisidėti, tautų vėliaviniai stiebai. Plevėna jų viršūnėse vėliavos, primindamos, kad žmogus ir jo pasaulis yra visų kuriamas, visiem reikalingas, visus stebinas ir žavįs. Primena, kad tautos yra reikalingos įvairia prasme viena kitai, taip kaip individui reikalingas kitas žmogus ieškoti ir kurti, dalintis ir džiaugtis.

Baltai minėjo 50 metų nuo jų nepriklausomų valstybių įkūrimo. La journees des pays Baltes-Baltic Day-taip buvo paskelbta, pranešta, užrašyta ant sagių, kurias skaitlingos minios dalyviai buvo prisisege. Net po iškilmų, pasklidus po visą parodos plotą, žmonės apie tas sages klausinėjo ir jas apžiūrino.

Ši skaitlinga minia, pergyvenusi karo nesekmes, ištėvynių netekimą, himnus grojant stovėjo ir giedojo, žiūrėdami į jaunos kartos šviesius veidus ir rankas nešančias vėliavas. Tą valandą aisių giminė, užgniaužusi širdgėlą sekė vėją vėliavose ir nebebuvo vien tik piliečiai Kanados, turtin-

gos ir kultūringos valstybės, - jie buvo ir savo krašto istorijos, dainos ir šiaurės žvaigždės ir gintaro gabalo dalis...

Trumpi, nuoširdūs pasveikinimai bei linkėjimai (Montrealio burmistro įgalotinio, Baltų Federacijos pirmininko, Lietuvių Bendruomenės Montrealyje pirmininko) pradėjo iškilmes ir programą.

Simpatingai ir linksmai pasirodė lietuvių tautinių instrumentų orkestras, kuriam entuziazmo įkvėpė ir gerai jį paruošė Zigmąs Lapinas. Tai jaunas atžalynas, grojantis kanklėmis, skudučiais, birbynėmis ir lūmždeliais. Jis palydėjo mūsų liaudies šokių grupę, kuri šauniai pradėjo programą su Gyvataru ir vėliau dar pasirodė su keliais nuotainingai atliktais šokiais. Montrealio Aušros Vartų parapijos choras gerai atliko tris iškilmingas, senobines dainas. Tačiau, nežiūrint labai iškilmingos progos, būtų gera išgirsti kiek tokių repertuarą. Choro medžiaga yra gera, nuoširdžiai jam atsidadavusi ir dirigentė ponė M. D. Roch, - tačiau būtų labai verta pasitarti dėl idomosnio ir charakteringesnio repertuaro.

Estai imponavo savo gerai paruošta ritminės mankštos grupė. Ypač idomus buvo pasirodymas su raudonais sviediniais. Jie turėjo ir tautinių šokių grupę ir didelį vyrų chorą.

Latviai buvo gerai paruošę tautinius šokius, mažąjį orkestrą ir chorą. Šventė buvo geriau su-

organizuota negu anksčiau rengtosios: kalbos trumpos, sklandūs įėjimai ir išėjimai scenon. Iš pranešėjų išsiskyrė latvių atstovė, kuri gražiai išstardama maloniui aiškiu balsu, anglų ir prancūzų kalbomis, pravedė šventę. Kažin kodėl reikėjo aiškinti kiekvieną programos numerį abiem kalbom? Tai užvilkinio pačią programą ir konkrečios naudos neatnešė. Būtu pilnai užtektų pradžioje duoti trumpą šokių ir muzikos instrumentų charakteristiką ir dainų kilmę. Tai būtų buvę ir idomiau ir lengviau pasilikę atmintyje. Tuo labiau, kad grupių ir išpildomų dalykų pavadinimai buvo jau abiem kalbom programose atspausdinti.

Malonu buvo matyti ir žmones fotografuojančius ir filmuojančius tos šventės momentus.

Šia proga dedame montrealiečio Jurgio Šablauko padarytas šventės nuotraukas. B. N.

"Litas" Thanksgiving Day savaitgalį bus uždarytas.

"BALTIJOS" VAJUS
Anksčiau buvo gauta \$ 40.00. Dabar gauta \$ 10.00: J. V. Biliūnai, J. M. Adomaičiai, J. S. Kęsgailai ir A. S. Danaičiai. Po \$ 5.00: K. O. Sitkauskai ir B. Ahromonis. Ligi šiol viso gauta \$ 90.00. Didelis dėkui. Laukiame daugiau.
P. R.

DR. A. S. POPIERAITIS

B. A., M. D., C. M., M. Sc., L. M. C. C., F. R. C. S. (C).

Chirurginė praktika

SEAFORTH MEDICAL BUILDING,

3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

KREIPTIS TELEFONU 931-3275.

ADVOKATAS JOSEPH P. MILLER

B. A., B. C. L.
Suite 205

168 Notre Dame St. E.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS J. BERNOTAS,

B. A., B. C. L.

Sun Life Building
Suite 2001
Tel. 866-1359

PARDAVIMAS

Parduodamas BILIJARDAS (poolroom), esantis Montrealio miesto centre, 2145 St. Catherine Street E., (kreta Lietuvių Klubu) arba tik viena biiznio dalis, kuri Petro Yanuškos išlaikyta 21 metus. Skambinkite tel. 366-3802.

J. Gražys KILVIK SUVĖJAS

SIUVU IR PARDUODU
Taisau ir Remodeluoju
Vasaros laike saugojimas / Storage /
6396 Bannantyne, Verdun.
PO 7-6183.

AR ŽINOMA, KAD "NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS" SPAUSTUVE spausdina bilietus, pokvietimus, vizitines ir padėkos korteles, įvairius blankus, receptams lapelius, vedybinius pokvietimus, mirties atveju užrašytas laiškus, visokių "statmen-tus", vokus su adresais, laiškašius.
Adresas: 7722 George Street, LaSalle, Montreal, P.Q. Canada.

VILNIAUS OPEROS SOLISTO

VIRGILIJAUS NOREIKOS

KONCERTAS

AKOMPANUOJA: ZENETA NOREIKIENĖ

DATA: spalio mėn. 12 d. (šeštadienį) 8:00 val. vakaro

VIETA: INSTITUT MARGUERITE BOURGEOYS, 4873 Westmount Ave., Montreal, P.Q.

KAINA: \$3.00, moksleiviams \$1.50

Rengėjai.

ATSISVEIKINIMAS SU KLEBONU

Aušros Vartų parapijos klebonas Tevas K. Pečkys, S. J. išbuves pareigose apie 7 metus perkeltas kitoms pareigoms į Čikagą. Šeštadienį, dalyvaujant pilnai parapijos salei montrealiečių, gana turtingai paruoštos vakariinės metu vyko atsisveikinimas su išvykstančiu. Ne mažai organizacijų atstovų gyvu žodžiu išreiškė atsisveikinimą, kai kurios ieteikė ir dovanas. Visiems vaizdi dovanava buvo 14 svarų kepta žuvis - muskellung, tai buvo Žvejų klubo "Nida". Tevas Pečkys labai nuoširdžiai už viską padėjo. Atsisveikinimas apgailestavo, kad turys palikti montrealiečius su kuriais taip nuoširdžiai buvęs susibendravęs.

Dar tektų suminėti, kad šios atsisveikinimo iškilmės prasiėjo koncertu, kurį davė parapijos choras. Šis choras, nors ir kaip parapijos vienetas, bet šių paskutiniųjų metų tarpe yra išėjęs į lietuviškojo gyvenimo viešumą ir net už Montrealio ribų. Choro lygio pakilimui, nemažai prisidėjęs savo globa buvo išvykstantis Tevas K. Pečkys.

Naujuoju klebonu jau yra atvykęs Tevas L. Zaremba, kuris šia proga tapo pasvei-

kintas. Naujasis klebonas sveikindamas montrealiečius perdavė sveikinimus nuo P. Amerikos lietuvių, iš kurių tarpo čia atvyko.

KLB KRAŠTO VALDYBA PERRINKTA

Praejusį savaitgalį Toronte vyko KLB Tarybos suvažiavimas, kuriame išrinkta nauja valdyba iš šių asmenų: Dr. S. Čepas, S. Kairys, J. Simanavičius, L. Tamošauskas, J. Čeponkutė, K. Čiuplinskas, B. Sakalas, K. Baronas ir G. Breichmanas. Garbės Teisman: A. Gražys, dr. V. Pavilaniš, dr. M. Ramūnienė, J. Adomaitis ir M. Juodviršis.

SOL. V. NOREIKA

pirmadienį jau atskrido iš Lietuvos į Kanadą. Montrealio aerodrome persėdo ir išvyko į Torontą.

• Iš Lenkijos yra atvykusi Stankevičiūtė - Trumpauskienė pavišėti pas gimines Kanadoje.

• Si savaitgalį lankėsi Montrealyje Dr. B. Matulionis iš JAV - bių. Gerb. Doktoras turėjo tikslą aplankyti sergančią NL redaktorių J. Kardelį.

• Z. Piečaitienė serga ir turėjo operaciją Gen. liginėje.

• Susilaukė sūnaus ir broliuko pp. J. Tranelių šeima.

JIB VARTODAMAS NEBŪSI NEI PLIKAS, NEI ŽILAS

JIB vartojo 16 savaitių pusę metų vienus metus
Fotografijos rodo, kad JIB valstai ATAUGINA PLAUKUS, pašalina pleiskanas, šašus, niežėjimą, sulauko plaukų slinkimą, gražina natūralią plaukų spalvą MOTERIMS ir VYRAMS užtikrintai. JIB 8 uncių bonka - \$5.50. Užsakymus su pinigine perlaida siųskite JIB laboratorijos atstovybės Kanadoje adresu:

P. Januška, 2498 Daugall Ave. Windsor 12, Ont.

Adresas: 1465 De Seve Street
Montreal 20, Que., tel. 766-5827

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:

DEPOZITUS 4.4%
ŠERUS 5 1/4%
TERMIN. INDĖLIUS IKI 7%
Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 bendros šerų ir depozitų sumos.

DUODA PASKOLAS IŠ 9%

įskaitant gyvybės apdraudą iki \$10,000
JAU IŠDUOTOS PASKOLOS iki termino lieka senomis palūkanomis (pradedant 6.5%).

PARDUODAMI "ŽMOGUS IR JO PASAULIS" BILIJETAU PAPIGINTOMIS KAINOMIS.

Kasos valandos: 1465 De Seve St., sekmadieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis - nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius, Vakara - trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Dieną - penktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakara - pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsejo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

ŠEŠTADIENIS PER **CFMB** STOTĮ

BANGA 1410, 10:00 VALANDĄ VAKARO

Programos vedėjas L. Stankevičius

TEL. 669-8834.

A. J. Norkeliūnas

Commissioner of the Superior Court of Montreal

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS

6695 - 35th Avenue, Rosemount, (kamp. St. Zotique)

Montreal.

Telefonas RA. 7-3120

TORONTO

NL BENDRADARBIS

Sigitas ir Olga Pranskūnai šios vasaros dalį praleido Kanados vakaruose - Vancouveryje ir kitose gražiose gamtos vietovėse. NL ir skaitytojai dėkingi tokiam bendradarbiui, kuris taip brangų savo atostogų laiką nepa-gailėjo ir savo įgytus iš-pūdžius pasidalino su skaitytojais. NL.

• Vienas iš taurių anks-tyvesnės išseivijos ateivių, Kapuskasing gyvenas ir beveik visą lietuvišką periodiką prenumeruojas Steps Urbas lankėsi Toronte - čia ištekejusios dukros Marytės naujagimio krikštynose. Sup. Urbu atkeliavo sūnus Antanas ir sūnaus sužadėtinė - abu kūmai. Ponia Urbienė prieš porą metų nukentėjusi auto nelaimėje, dar nepakankamai sustiprėjusi - liko namuose.

LITERATŪRINIS VAKARAS

Ši sekmadienį skaitys savo kūrinius mūsų žymūs poetai d. ūkyje prie Aylmer, Ont.; pa-ir rašytojai - Pulgis Andriūšis, Bernardas Brazdžionis, Antanas Gustaitis ir Stasys Santvaras.

Elzbieta Pleškevičienė, 66 m. amžiaus, mirė rugsėjo 14 d. ūkyje prie Aylmer, Ont.; palaidota rugsėjo 16 d. lietuvių šis, Bernardas Brazdžionis, kapinėse Port Credit. Laidojimo apeigas atliko Delhi lietuvių par. klebonas kun. dr. J. Gutauskas.

TIK PER ANGLIJĄ...

Pigiau, greičiau ir geriau galima pasiųsti dovanų siuntinius savo artimiesiems Lietuvoje.

Artėjant vasarai, dabar jau pats laikas pagyvoti kokį dovanų siuntinį sudaryti ir pasiųsti savo giminėms.

Žemiau siūlome du specialiai paruoštus, praktiskus ir labai naudingus siuntinius:

VASARINIS 1968 - 1.

Storo, gėlėto nepermatomo nailono medžiaga dėl 4 suknelių, 3/2 jardo vilnonės angliskos medžiagos vyriškam kostiumui, 3/2 jardo vilnonės angliskos medžiagos moteriškam kostiumui, 1 terelyno bliusketė, 1 vyriški nailoniniai marškiniai, 2 poros vyriškų arba moteriškų geriausių rūšių nailoninių ... \$75.00.

VASARINIS 1968 - 2.

Pavasariniam arba vasariniam paltui vilnonė medžiaga, 3/2 jardo vilnonės angliskos kostiuminės medžiagos, gėlėto nepermatomo nailono medžiaga dėl dviejų suknelių, 1 šilkinė skarelė, 1 vyriški nailoniniai marškiniai, 1 svaras šokoladinų saldinių, 1 vyriškas arba moteriškas nailoninis lietpalis ... \$75.00.

Taip pat bent kuri siuntinį galima padėti žemiau išvardintus dalykus, kurie yra visuomet naudingi ir laukiami Lietuvoje. Vilnonė labai gera skarelė \$4.00, nailoninis italiskas lietpalis \$10.00, vyriški arba moteriški vilnoniai megstulai \$12.00, nailoniniai marškiniai \$7.00, vyriškos arba moteriškos nailoninės labai geros kojinės \$2.00.

BALTIC STORES LTD., (Z. JURAS)

421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2. ENGLAND.
TELEF. SHO 8734.

Su malonumu priimame užsakymus, kuriuos pats siuntėjas pasirenka iš kainoraščio arba užsako kas Jam patinka. Taip pat, persiunčiame ir Jūsų pačių supirktus siuntinius. Mūsų sąskaitos duoda teisę į Income Tax sumažinimą, jei siuntiniai yra siūdomi šeimai.

Atstovai: A. Kusinskis, 167 College St., Apt. 2, Sudbury, Ontario.
L. Radzevičius, 530 Windermere Ave., Toronto 9, Ont.

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

3907 ROSEMONT BLVD.

Tel. OFF.: 722-3545 RES. 256-5355
Skr.: M. Arlauskaitė tel. 722-3986.
S-tos "Lite" nr. 752D

EDCO CONSTRUCTION CO. LTD.

- Namų statybą vykdo ištisomis gatvėmis naujoje LaSallėje.
- Namai - Duplex ir Fourplex - sau ir investavimui.
- Namų kainos neaukštos, labai žemu įmokėjimu - \$1000 - galima įsigyti gražius ir vertingus namus.

Skambinti W. L. Apenat, tel. 366-6237

ADAM'S

LaSalle Restaurant

15-je metų pagarsėjęs "smoke meat" gaminių patiekalu.

Juozas Stankevičius

7633 LaSalle Blvd. ir 4 Ave. kampas, LaSalleje.

Leonas Gureckas

TELEFONAS
366-0754

Dr. J. ŠEMOGAS

5441 Bannantyne, Verdun

Pirmadienį ir Ketvirtadienį 2 - 4; 7 - 9 pm.
Antradienį 2 - 4 pm.
Penktadienį 2 - 4; 7 - 9 pm.
Trečiadienį 7 - 9 pm.

Tel: 767-3175; namų 366-9582

DANTŲ GYDYTOJAS Dr. J. MALIŠKA

1396 St. Catherine St. W.
Suite 419, tel. UN 6-8235
Namų tel. MU 1-2051

Dr. A. O. JAUGELIENĖ

Dantų gydytoja

1410 Guy Street I aukštas
11 - 12 kambarys,
Tel: 932-6662; namų 737-9681

Dr. V. GIRIUNIENĖ

Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd.
Tel. 255-3535.

Bouffard Auto Body

6636, Clark St. Montreal

(prie St. Zotique)

TEL: 277-5059, 277-5323

Sav. J. Adomonis-Adams

Namų tel. 747-9000

ATLIEKAME DARBUS:

Electric Welding
Body Work
Painting
Mechanic
Electric
ir kitus

Steering Service
Wheel Alignment
Tune-up
Clutch-Brakes